

«7/24.tm»:
«Türkmenistan
Sport» halkara
žurnalynyň
elektron
goşundysy

№ 29 (216)
15.07.2024

ESASLANDYRYJYSY — TÜRKMENISTANYŇ BEDENTERBIÝE
WE SPORT BARADAKY DÖWLET KOMITETI

«ÝÜPEK ÝOLY» RALLISI

TÜRKMENISTANLY SÜRÜJILER
DÄBE ÖWRÜLEN «ÝÜPEK ÝOLY»
RALLISINDE ÜSTÜNLIKLI ÇYKYŞ
EDÝÄRLER

HEPDÄNIŇ HABARLARY

◆ **08.07.2024 ý.** Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T. Atahallyýewiň hem-de welaýatlaryň häkimleriniň gatnaşmagynda sanly ulgam arkaly iş maslahatyny geçirdi. Onda ýurdumyzyň oba hojalyk toplumynda we sebitlerde alnyp barylýan möwsümleýin işleriň barşy bilen bagly meselelere garaldy.

◆ **08.07.2024 ý.** S.A. Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetinde guşçulygy ösdürmek boýunça ylmy-amaly duşuşyk geçirildi. Oňa S.A. Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetiniň professor-mugallymlar düzüminiň wekilleri, talyplary, Türkmenistanyň Senagatçylyk we telekeçiler birleşmesiniň agzalary we ugurdaş hünärmenleri gatnaşdylar.

◆ **10.07.2024 ý.** Gökderedäki çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezlerinde dynç alýan ýetginjekleriň arasynda ýangyn söndürmek boýunça amaly sport ýaryşlary geçirildi. Türkmenistanyň Içeri işler ministrliginiň Ýangyn howpsuzlygy gullugy tarapyndan beýleki müdirlikler bilen bilelikde guralan bu bäsleşige 14 sany çagalar sagaldyş we dynç alyş merkeziniň toparlary gatnaşdylar.

◆ **11.07.2024 ý.** Paýtagtymyzdaky «Ýyldyz» myhmanhanasynda her ýylyň 11-nji iýulynda belenilýän halkara sene — Bütindünýä ilat günü mynasybetli 2024-nji ýylda dünýä ilaty hakynda ählumumy Hasabatnyň tanyşdyrylyş çäresi geçirildi.

◆ **12.07.2024 ý.** Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň giňişleýin mejlisini

geçirdi. Onda ykdysadyýetiň pudaklarynda şu ýylyň geçen altý aýynda alnyp barlan işleriň jemleri jemlenildi, ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmek boýunça kabul edilen maksatnamalaryň ýerine ýetirilişi ara alnyp maslahatlaşyldy.

◆ **12.07.2024 ý.** Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň oba hojalyk toplumyna gözegçilik edýän orunbasaryndan hem-de welaýatlaryň häkimlerinden ýurdumyzyň edermen gallaçy daýhanlarynyň bugdaý hasylyny ýetirdirmek boýunça şertnamalaýyn borçnamalaryny ýerine ýetirendikleri baradaky hasabatlary kabul etdi.

www.tdh.gov.tm

SWIMMERS PREPARE FOR OLYMPIC GAMES

◆ On these summer days, the national teams all over the world that will perform at the XXXIII Summer Olympic Games, which will take place in the capital of France, Paris from July 26 to August 11 this year, are being composed. Turkmenistan will be represented at the foremost sports competitions on the planet as well. The members of the Turkmenistan Olympic swimming team are known: the residents of Ashgabat – International Master of Sports Musa Jalaev and Master of Sports Ainura Primova will go to Paris.

Both athletes are currently the best swimmers in Turkmenistan who have multiple victories in the national tournaments in the assets. The Turkmenistan Championships, which was held at the Ashgabat Olympic Water Sports Complex last month, was no exception, in which our Olympians won several gold

medals. Musa was the best in the 200m and 800m freestyle events and the 100m butterfly event. Ainura left no chance for anyone to win in the 50m and 100m freestyle events and the 100m and 200m backstroke events.

21-year-old M. Jalaev is a student from the International Oil and Gas University. Along with many victories in the national and international tournaments, he holds many national records.

Ainura Primova is one of the youngest participants in the Paris Olympics in swimming: she is 17 years old. However, this does not at all diminish her athletic potential that is growing from year to year. Generally speaking, Turkmenistan is famous for young sports talents, who sometimes surprise us with their achievements. In this regard, we should mention the 2016 Olympic Games in Rio de Janeiro (Brazil),

at which 14-year-old Daria Semyonova swam for the Turkmenistan team. She was a member of the national team at the 2021 Olympic Games in Tokyo (Japan).

By the way, A. Primova will start with the best swimmers on the planet in the 100m backstroke event, and Musa will compete in the preliminary heats of the 100m freestyle event for the qualification for the next round of the sports competitions.

Both athletes are coached by the head coach of the national team Dmitry Novikov.

«7/24.tm»

EXHIBITION FOR 2024 OLYMPIC GAMES OPENS IN ASHGABAT

◆ In the run-up to the 2024 Olympic and Paralympic Games in Paris, which are just around the corner, the exhibition «Les Elles des Jeux» («Women in the Olympic Games») has opened at the «Nadar Gallery» of the French Institute of Turkmenistan.

Part of the mobile exhibition, presented at the National Sports Museum of Nice, tells the story of athletes whose well-deserved recognition in the world of the Olympic Movement required decades of hard work, toil and struggle to take an honorable place in the history of international sports.

The exhibition traces the evolution of the women's sports movement over more than 130 years, highlighting the successes and achievements of athletes.

It is worth noting that the 2024 Olympic Games opening in Paris on the 26th of July will be the first in history where gender equality among athletes will be fully observed. As approved by the International Olympic Committee (IOC), it is in the capital of France that the same number of men and women will take part in Olympic competitions for the first time.

Turkmen athletes will also take part in the upcoming Olympics as an independent team. In preparation for the main starts of the four-year period, they are currently completing training camps.

Anyone can visit the exhibition «Les Elles des Jeux» in Ashgabat, which is part of the Cultural Olympiad program.

Svetlana CHIRTSOVA,
A journalist.

ФЕДЕРАЦИЯ НАСТОЛЬНОГО ТЕННИСА ТУРКМЕНИСТАНА ПРОВЕЛА ТУРНИР ДЛЯ ЮНЫХ ТАЛАНТОВ

◆ В Ашхабаде завершился турнир по настольному теннису среди юных спортсменов 2011 года рождения и младше. Соревнования, организованные Федерацией настольного тенниса Туркменистана, привлекли участников из Ашхабада и Мары.

Турнир был нацелен на популяризацию настольного тенниса в стране, выявление талантливых игроков и оценку эффективности работы с молодыми спортсменами. Организаторы отметили заметный рост уровня мастерства участников, что указыва-

ет на успешное развитие этого вида спорта в Туркменистане.

Председатель Федерации Агамурат Алланазаров подчеркнул значимость подобных соревнований для формирования будущей национальной сборной. Он также выразил признательность руководству страны за поддержку развития настольного тенниса.

Отметим, что проведение такого турнира демонстрирует внимание к развитию детско-юношеского спорта в Туркменистане. Успех мероприятия позволяет

оптимистично оценивать перспективы настольного тенниса в стране и ожидать будущих достижений туркменских спортсменов на международной арене.

www.turkmenportal.com.tm

MAGTYMGULYNYŇ DÖREDIJILIGINDE WATANÇYLYK WE GAHRYMANÇYLYK

◆ Ajaýyp şygryrlary bilen türkmen halkynyň dünýägaraýşyny, watançylyk hakyndaky düşüňjelerini baýlaşdyran Magtymguly Pyragynyň döredijiligi kämil bilimli nesilleri kemala getirmekde uly ähmiýete eýedir. Akyldar şahyr ýigitleri Watan goragyna aýaga galmaga, türkmen ýigitlerinde harby-gahrymançylyk, watançylyk, mertlik, harby ussatlyk häsiýetlerini terbiýelemäge çalşypdyr.

Gaýduwsyz türkmen ýigitleriniň Watan ugrundaky söweşlere gaplaň kimin arlap girip, Watanyň goragynda gaýa dek durmagyny nygtaýar. Şahyr diňe bir gözsüz batyrlıgyň ýeterlik bolman, eýsem Watan ugrundaky söweşlerde ýigitleriň pähimli, parasatly hereket etmeklerini, harby sungatdan oňat baş çykarmaklaryny, ähli babatda ezber bolmalydyklaryny nygtaýar.

Magtymguly Pyragy Watan, halkyň abadan durmuşy, erkana ýaşauşy ugrundaky göreşlerde ýigidiň wepaly, janypkeş ýoldaşynyň bolmalydygyny hem sargaýar. Mert, batyr ýigitleriň biribirine, ähtine wepaly dostlar bolmalydygyny ündeýär. Islendik söweşde ýeňiş gazanmagyň esasy şerti ygrarly dost gazanmaktan ybaratdyr. Şeýle-de, dostuňy, duşmanyňy tanap, diliňe berk bolmagy, harby syrly duşmanyň duýmazlygy üçin herýetene içiňi döküp oturmaly däldigini, syryňy paş etmezligi wesýet edýär. Şahyr halkyň oňüne çykan, ýurdy goraýan serkerdeleriň, merdana ýigitleriň tekebirlikden çetde durmaklaryny, halky Gün kibi çoumaklaryny, pespäl bolmaklaryny, köňüllerini pes tutmaklaryny ündeýär.

Magtymguly Pyragy watançy ýigidiň özüne talapkär, adyna mynasyp bolmagyny, mydama batyr ýigitlerden göreldä alyp, namartlara temmi bermegi, hakykatyň tarapynda durmagy, ýagşyny ýamandan seljermegi nygtaýar.

Beýik akyldar öz goşgularynda mert ýigitleriň Watan ugrundaky söweşlerde başyny gurban edip, goç ýigitleriň ýoldaş üstünde janyňy gaýgyрмаýandygyny, mertleriň jeň meýdanında hem toý içinde ýaly gaýduwsyzlyk bilen söweşip, böri kimin duşmana gaýtawul berşini täsirli suratlandyýar.

Magtymguly Pyragynyň «Mertler jeňde — toý içinde» diýen setiri hem watançylygyň özboluşly çeper beýanydyr. Şahyr edermen goç ýigitleriň söweş meýdanında onlarça, ýüzlerçe duşmana taý gelip, Watanyna, halkyna abraý, şöhrat getirýändigini buýsanç bilen wasp edýär.

Magtymguly Pyragynyň watançylyk mazmunly goşgulary Watan, halkyň erkana, abadan ýaşauşy ugrundaky göreşlerde her bir türkmen ýigidiň güýjüne güýç goşupdyr. Türkmen halkynyň merdana ogullaryny watançylyk, agzybirlilik, wepalylyk, mertlik, harby-gahrymançylyk ruhunda terbiýeläpdir. At-ýaragy ussatlyk bilen ulanmaga, harby hünärlere, söweş sungatyna türkmen bolmaga ruhlandyrypdyr.

Şahyr watançylyk mazmunly goşgularynda il agzybirligini wasp edipdir. Köňlünde Watana, halka çäksiz söýgi beslän Magtymguly Pyragy ýurt binasynyň gaýym gurulmagyny, türkmen halkynyň bir döwlete gulluk etmegini arzuwlapdyr.

Beýik akyldaryň türkmen döwletini gurmak baradaky arzuwy türkmen halkynyň geljegine uly ynam döredipdir. Şahyryň watançylyk, parahat durmuşda ýaşamak, azatlyk we özbaşdaklyk baradaky garaýuşlary türkmen halkynyň aňynda berk orun alypdyr. Magtymguly Pyragy watançylyk mazmunly şygryrlarynda her bir halk, her bir adam üçin öz mähriban Watanyndan gymmatly zadyň ýokdugyny, ony hiç wagt terk etmezligi ündeýär.

Magtymguly Pyragynyň edebi döredijiliginde watançylyk, harby-gahrymançylyk, agzybirlilik, mukaddes türkmen topragyna egilmes buýsanç duýgusy uly orun alypdyr. Hut şonuň üçin hem şahyryň edebi mirasy halkymyzyň iň belentde goýulýan mukaddeslikleriniň biridir.

Röwşen MAMEDOW,
Türkmenistanyň Döwlet migrasiýa gullugynyň Ahal welaýaty
boýunça müdirliginiň harby gullukçysy, maýor.

BEÝIK AKYLDARYŇ YNSANPERWER ÝÖRELGESI

◆ Magtymguly Pyragynyň doglan güniniň 300 ýyllığı mynasybetli ýakynda Gazagystan Respublikasynyň paýtagty Astana şäherinde akyldar şahyryň heýkeliniň açylyş dabarasyny boldy. Bu heýkel gözbaşyny asyrlaryň jümmüşinden alyp gaýdýan türkmen-gazak dost-doganlygynyň ebediligini hem-de mizemezligini subut edýär. Hakykatdan-da, islendik döwürde hem türkmen we gazak halklary iň ýakyn goňsy bolmak bilen, birek-birege uly hormat-sarpa goýýan, hoşniýetli goňsuçylyk gatnaşyklaryny saklaýan, özara düşünişmek döplerine eýerýän doganlyk halklar bolupdyr.

2024-nji ýulyň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly diýlip atlandyrylmagy ýurdumyzda akyldar şahyryň sarpasynyň belentden tutulýandygynyň aýdyň mysaly bolup durýar. Bu babatda Gahryman Arkadagymyz «Ynsan kalbynyň öçmejek nury» atly ýiti zehininden dörän nusgalyk kitabynda: «Akyldar şahyrymyz Magtymguly Pyragynyň umumadamzat gymmatlygyna öwürülen pikir-garaýyşlary, watansöýüjilik, ynsanperwerlik, ahlak arassalygy hakyndaky öwüt-ündewleri halkymyza durmuşy ýörelge we durmuşy pelsepedir» diýmek bilen, bu beýik söz ussadyňyň ata Watanyňy, ilini-gününü tüýs ýüregi bilen söýen we sarpalan milli şahyr hökmünde türkmen halkynyň kalbyna müdimilik ornaşandygyny nygtaýar.

Magtymguly Pyragy türkmen halkynyň göz guwanýjydyr. Ol halk arasynda beýik söz ussady, parasatly akyldar, görnükli jemgyýetçilik adamy hökmünde meşhurdyr. Beýik şahyr bize dürli öwüşginli, ýagny dürli temadaky şygrylary miras galdyrypdyr. Magtymguly Pyragynyň şygrylary jöwher parasadyňyň, tebigy zehininiň ajaýyp miwesi bolup, türkmen halkynyň akyly-paýhasynyň hakyky dabaranamasy hökmünde her birimiziň kalbymyza we durmuşymyza çuň umman, giň asman ýaly mäkäm ornaşdy. Esasanam, Magtymguly Pyragynyň şygrylarynda ynsanperwerlik ýörelgesi aýratyn ähmiýete eýedir. Bu ýörelge Magtymguly Pyragynyň döredijiliginde aýratyn orun eýeleýär. Magtymguly özüniň ynsanperwer häsiýetli ajaýyp eserlerinde, ilki bilen ynsan mertebesini belende göterip, döwürdeşlerine adamsöýüjligiň gowy sypatlaryny öwretmegi, olarda Watana, zähmete, ýaşaýşa söýgi döretmegi, adamçylyga gelişmeýän ýaramaz häsiýetlere ýigrenç duýgusyny oýjarmagy, ynsan mertebesini wasp etmegi özüniň borjy hasaplapdyr.

Magtymguly ynsan mertebesini belentde tutup, «Ýagmyr bilen ýer gögär, alkyş bilen är gögär» diýen pikirden

ugur alypdyr. Türkmen halkynyň her bir täre-taýpasynyň özara gowy gatnaşykda bolmagyny, goňsy halklar bilen agzybir ýaşamaklaryny, biri-biriniň sarpasyny saklamaklaryny isläpdir. Eger hor-homsy, aç-ýalaňaç adamlara berer ýaly zadyň bolmadyk ýagdaýynda-da, «Ýagşy niýet — ýarym döwlet» ýörelgeden ugur almaklaryny aýdyp, özüniň edebi mirasyny ynsanperwer ündewler bilen baýlaşdyrypdyr:

**Yetimi göreňde, güler yüz bergil,
Goldan gelse, aja tagam-duz bergil,
Gamgyny göreňde, ýagşy söz bergil,
Entäni goldara hemaýat ýagşy.**

* * *

**Goldan gelen ýagşy işiň bolmasa,
Köňül içre ýagşy niýet ýagşydyr —**

diýip, ynsan ähline hormat goýmak, olaryň mertebesini belende götermek pikirini çeper beýan edýär. Şahyr ata-babalarymyzyň ynsanperwer ýörelgesinden ugur alyp, hemişe ýagşylygyň ýol almagyny, ýamanlygyň ýüzüniň aňry bolmagyny, haýy işiň rowaçlanyp, şer işleriň ýok bolup gitmegini arzuw edipdir.

Şol nukdaýnazardan, Magtymguly hemmeleriň ruhy dünýäsiniň gözde bolmagyny isläpdir. Adamlary hemişe gowy gylyk-häsiýetler, nepis duýgular, belent pikirler, dana pähim-paýhaslar bilen terbiýelemäge çalşypdyr. Ol adamlardan akylyly, pähim-paýhasly, parasatly, hoşamaý bolmagy, dosty-duşmany tanamagy, ýagşyny-ýamany saýgarmagy, ýerini bilip sözlemegi, birek-birege hormat goýmagy nygtaýdyr. Şahyr, ilkinji nobatda bolsa, adamyň gadryny bilmeği, oňa hormat goýmagy ündäpdir.

Ynsanperwerlik adam ruhuny bezeýän iň asylyly sypatlaryň biridir. Magtymguly il bähbidi, ýurt ykbalı bilen bagly ynsanperwer ýörelgäni ündemek bilen ýaşaýan jemgyýetinde adylylygyň, adalatlyň, rehimdarlygyň, sahylygyň, jomartlygyň, hemaýatkärligiň asylyly kada öwürilmegini isläpdir. Şonuň üçinem Magtymguly edepli-ekramly, ýagşy terbiýeli kişilere uly hormat goýupdyr. Hemmeleri-de şeýle bolmaga çagyrypdyr, ýamanlary bolsa ýazgarpdyr.

Magtymguly Pyragynyň köňül nagşyndan tараşlanan dana pikirleri biziň döwletimiziň daşary hem içeri syýasatynyň, Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň ynsanperwerlik ýörelgeleriniň esasyňy düzýär.

**Bagtýar GURBANBERDIÝEW,
Türkmenistanyň İçeri İşler
ministrliğiniň institutynyň hukuk
fakultetiniň talyby.**

TÜRKMENISTANDA SAÝLAWLARY WE SALA SALŞYKLARY GEÇIRMEK BOÝUNÇA MERKEZI TOPARYŇ MEJLISI

◆ 7-nji iýulda möhüm jemgyýetçilik syýasat çäre — aýry-aýry saýlaw okruglary boýunça Mejlisiň möhletinden ön çykyp giden deputatlarynyň ýerine saýlawlar geçirildi. Türkmenistanda Saýlawlary we sala salşyklary geçirmek boýunça merkezi toparyň mejlisinde Aşgabat şäheriniň 1-nji «Garaşsyzlyk», 2-nji «Bitaraplyk» we 6-njy «Köpetdag» saýlaw okruglary boýunça Türkmenistanyň Mejlisiniň möhletinden ön çykyp giden deputatlarynyň ýerine 7-nji iýulda geçirilen saýlawlaryň ahyrky netijeleri jemlenildi.

Mejlisiň ahyrynda oňa gatnaşyjylar saýlawlaryň ýokary guramaçylyk derejesinde, ýurdumyzda hereket edýän kanunçylyga we halkara hukugyň umumy ykrar edilen kadalaryna laýyklykda geçendigi bellediler. Merkezi saýlaw toparynyň mejlisinde birnäçe guramaçylyk meseleleri ara alnyp maslahatlaşyldy we olar boýunça degişli çözümler kabul edildi.

Saýlawlar gününe çenli 18 ýaşyňy dolduryp, ilkinji gezek ses beren ýaş saýlawçylara Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasy tarapyndan ýadygärlik sowgatlary gowşuryldy. Ýurdumyzda saýlawlar halkara kadalaryna, milli kanunlarymyza we ata-babalarymyzdan gelýän demokratik ýörelgelerimize laýyklykda, giň bäsleşik şertlerinde guramaçylykly geçirilýär. Bu bolsa raýatlarymyzyň saýlamak we saýlanmak hukuklaryndan peýdalanmaklary üçin ähli şertleriň döredilýändigini aýdyň subutnamasydyr.

**Jumaguly SEÝIDOW,
Lebab welaýatynyň bedenterbiýe
we sport baradaky Baş müdirliginiň
Kerki etrabynyň 1-nji sport
mekdebiniň tälimçisi.**

MEDENIÝETIM — BUÝSANJYM

◆ Ýurdumyzda her ýylda Medeniýet we sungat işgärleriniň hem-de Magtymguly Pyragynyň şygryýet baýramçylygy giňden bellenilip geçilýär. Bu ýyl bu şanly sene mynasybetli geçirilýän Medeniýet hepdeligi täze Arkadag şäherimizde guraldy.

Gahryman Arkadagymyzyň: «Her bir halk dünýäde öz medeniýeti bilen tanalýar. Türkmen halky milli öwüşginlere baý medeniýeti, täsin heňlere, owaza eýlenen aýdym-sazy, folklory, sungat derejesine ýeten zergärçiligi, külatçylygy bilen ynsan kowumynyň gymmatlyklaryna uly goşant goşandy» diýip belleýär. Häzirki wagtda bu köpugurly medeniýetiň münýülyklaryň dowamynda gazananlary ÝUNESKO-nyň Adamzadyň maddy we maddy däl medeni mirasynyň görnükli nusgalarynyň sanawyna yzygiderli girizilýär. Olara milli keşdeçilik sungaty, halyçylyk sungaty, Küşt-depdä aýdym-sazly milli oýun, «Görogly» dessançylyk sungaty ýaly onlarça gymmatlyklar degişlidir.

Türkmen nusgawy edebiýatynyň görnükli wekili, Gündogaryň beýik danasy Magtymguly Pyragynyň şygry döredijiligi, golýazmalar mirasy halkymyz üçin ornuny çalşyp bolmajak gymmatly hazynadyr. Bu taýsyz hazyna 2023-nji ýylda ÝUNESKO-nyň «Dünýäniň hakydasy» atly maksatnamasynyň sanawyna girizildi.

Özüniň ajaýyp ahalteke bedewi, alabaý iti, nepis halylary bilen umumadamzat medeniýetiniň aýrylmaz bölegini emele getirýän türkmen halkymyz, Türkmenistan döwletimiz bu günki gün dün-

ýäde dost-doganlygyň, hoşniýetli goňsuçylyk gatnaşyklaryň dabaranýan mekany hökmünde barha belent abraýa eýe bolýar. Halkymyzy asuda, abadan, parahat durmuşda ýaşadýan, milli medeniýetimizi öwrenmäge giň ýol açýan Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlük arzuw edýäris.

Abadan KULYÝEWA,
Türkmen döwlet medeniýet institutynyň talyby.

ДЕТСКАЯ СБОРНАЯ ТУРКМЕНИСТАНА ПО ШАХМАТАМ ПРИНЯЛА УЧАСТИЕ В РОЗЫГРЫШЕ КУБКА МИРА FIDE

◆ Юные туркменские шахматисты завершили участие в Кубке мира FIDE среди мальчиков и девочек до 8, 10 и 12 лет, про-

ходившем в грузинском Батуми. В каждой из шести категорий соревновались 48 лучших игроков мира, приглашенных FIDE.

Туркменистан был представлен во всех категориях. Сначала участники разыграли семь партий по швейцарской системе в двух группах, а затем встретились в парах по нокаут-системе.

Айя Байрамова из Лебапа стала лучшей среди туркменских шахматистов, заняв 8-е место в своей группе в категории до 10 лет и 15-е место в общем зачете после победы над соперницей из Сингапура.

Другие представители Туркменистана – Айлар Хемраева, Небахат Мурадова, Чарыхеки Чарыев, Омарбек Исмаилов и Рауф Юсупов.

В общей сложности, в соревнованиях приняли участие 288 шахматистов из 37 стран, среди которых медалями стали представители США, Китая, Индии, Казахстана и России.

За последний месяц около 30 туркменских шахматистов выступили на трех крупных турнирах, включая чемпионат мира до 20 лет и чемпионат Азии.

«Шахматная Федерация Туркменистана верит, что уже в следующем году некоторые из этих игроков начнут создавать достойную конкуренцию в борьбе за места в основной мужской и женской сборных, а через несколько лет и вовсе войдут «в основу». Поощрение здоровой конкуренции повышает соревновательный дух и поднимает мотивацию шахматистов», – говорится в пресс-релизе Федерации.

SPORT SYÝASATY DABARALANÝAR

◆ Gahryman Arkadagymyzyň başlangyjy bilen durmuşa geçirilen we Arkadagly Gahryman Serdarymyz tarapyndan mynasyp dowam etdirilýän sport syýasaty oňyn netijelerini berýär. Türkmen türgenleri halkara ýaryşlarda üstünlikli çykyş edip, Watanymyzyň sport abraýyny belende galdyryjylar. Ýaşlaryň sportuň dürli görnüşleri bilen köpçülikleýin meşgullanmaklary bolsa ýurdumyzda sport syýasatynyň dabaralanýandygynyň aýdyň nyşanydyr. Jemgyýetçilik guramalary tarapyndan geçirilýän wagyz-nesihat duşuşyklarynda sagdyn durmuş ýörelgesine eýermegiň hem-de sport bilen meşgullanmagyň ähmiýeti barada giňişleýin düşündirilýär. Sporty, köpçülikleýin bedenterbiýäni, sagdyn durmuş ýörelgesini, milliligi, döp-dessurlarymyzy wagyz etmede geçirilýän çäreleriň ajaýyp netije berýändigini buýsandyryjy ýagdaýdyr.

Güneşli Diýarymyzda dürli sport desgalary obalarymyza, şäherlerimize özboluşly bezeg berip, olarda ýaşlar sportuň dürli görnüşleri boýunça barha kämilleşýärler. Ýurdumyzda alnyp barylýan syýasatyň baş maksady adamlaryň sagdyn, bagtyýar durmuşyny üpjün etmekden, beden we ruhy sagdynlygyny gazanmakdan ybaratdyr. Hut şoňa görä-de, ýaşlaryň arasynda yzygiderli geçirilýän wagyz-nesihat duşuşyklarynda sportuň we bedenterbiýäniň ähmiýeti, sagdyn durmuş ýörelgesine eýermek üçin ýurdumyzda döredilen şertler barada giňişleýin gürrüň edilýär.

Ata Watanymyzda giňden ýaýbaňlandyrylýan köpçülikleýin sport hereketi ähli ýaşdaky we dürli kärdäki raýatlary öz içine alýar. Biz hem Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Daşo-

guz welaýatynyň Görogly etrap Geňeşiniň agzybir işgärleri hormatly Prezidentimiziň şahsy göreldesinden ugur alyp, ýaşlaryň okuwdan hem-de işden boş wagtlarynda sportuň dürli görnüşleri we sagdyn durmuş endikleri bilen işjeň meşgullanmaklaryny gazanmak, ýaşlaryň köpçülikleýin bedenterbiýä, sporta, sagdyn durmuş ýörelgelerine çekmek, olary höweslendirmek maksady bilen etrabyň bedenterbiýe we sport bölümi bilen bilelikde ýaşlaryň arasynda sport çärelerini yzygiderli geçirýäris.

Berkarar Watanymyzda sporty ösdürmäge, köpçülikleýin bedenterbiýäni we sagdyn durmuş ýörelgelerini durmuşa ornaşdyrmaga aýratyn ähmiýet berip, raýatlarymyzyň saglygy, ýurdumyzyň abadançylygy ugrunda yzygiderli alada edýän Gahryman Arkadagymyza hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyza alkyş aýdýarys!

Altyn ATAKOWA,
TMÝG-niň Görogly etrap Geňeşiniň bölüm müdiri.

DYNÇ ALYŞ MÖWSÜMI DOWAM EDÝÄR

◆ Çagalaryň şatlygy — dünýäň şatlygy, çagalaryň gülküsi — asudalygyň beýany. Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe kemala gelýän ýaş nesil sözüň doly manasyndaky bagtly çagalardyr. Häzirki wagtda ata Watanymyzyň ähli ýerlerinde çagalaryň tomusky dynç alyş möwsümi dowam edýär. Gahryman Arkadagymyzyň başlangyçlaryny üstünlikli durmuşa geçirýän Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary netijesinde, ýaş nesliň döwrebap bilim almagyna, dynç alşynyň gowy şertlerde guralmagyna ähli mümkinçilikler döredilýär.

Häzirki döwürde bagtyýar çagalaryň köpsanlysy Balkan welaýatynyň Gyzylarbat etrabynda 2015-nji ýylda ulanylmağa berlen «Dürdäne» çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezinde dynç alýarlar. Tomuşň jöwzaly günlerinde sergin howaly jülge gözelligi çagalaryň göwnüni göterýär.

Dynç alyş we sagaldyş merkezinde mekdep okuwçylarynyň her bir gününüň ýatdan çykmajak pursatlara bestenmegi bu günki günün möhüm talaby bolup durýar. Çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezimizde welaýatymyzyň etrap-şäherlerinden gelen çagalar dynç alýarlar. Merkezde ir säherden başlanýan maşklar, keremli daglaryň gujagyna sa-

ry uzap gidýän ýörişler çagalaryň ruhy dünýäsini baýlaşdyrýar.

Dynç alyş we sagaldyş merkezinde çagalaryň wagtyny peýdaly geçirmeleri üçin dürli gurnaklar bellenen meýilnama esasynda hereket edýär. Sportuň dürli görnüşleri, aýdym-saz, kino, tans, surat çekmek, küşt we şaşka oýunlary, suwda ýüzmek, dag ösümlüklerinden dürli şekilleri ýasamak, kompýuter, daşary ýurt dillerini öwrenmek ýaly gurnaklar çagalaryň ukyp-başarnyklarynyň ýüze çykmagyna uly täsir edýär.

TKA-nyň Balkan welaýat birleşmesi bilen TKA-nyň Gyzylarbat etrap birleşmesi ýörite tassyklanandan soňra düzgün esasynda dynç alýan çagalaryň arasynda dürli görnüşdäki çäreleri gurap durýar. Bäsleşige işjeň gatnaşan çagalara TKA-nyň Gyzylarbat etrap birleşmesi tarapyndan Hormat hatlary we ýadygärlik sowgatlary gowşuryldy.

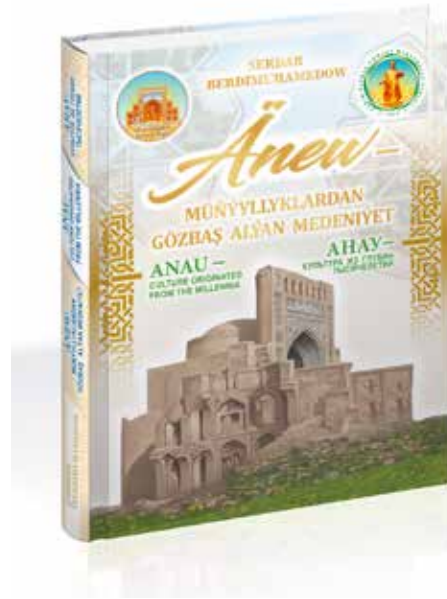
Jumamuhammet MAHMYDOW,
TKA-nyň Gyzylarbat etrap birleşmesiniň hasapçysy.

TARYHY ŞÖHRATLY ŞÄHERIŇ WASPY

◆ Türkmen halkynyň Milli Lideri özüniň «Ömrümiň manysynyň dowamaty» atly kitabynda: «Kitap hiç wagt bahasy egilmeýän, gymmaty gaçmaýan gymmatlykdyr» diýip belläp geçýär. Hakykatdanam, kitap ynsana ruhy taýdan goldawy, sagdyn pikirlenmegi, giň dünýä-garaýyşly bolmagy bagyş edýär. Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiziň döreden eserlerini alyp okanymyza hem bu hakykata ýene bir ýola göz üterýäris.

Hormatly Prezidentimiziň «Änew — münhüýllyklardan gözbaş alýan medeniýet» atly kitaby bizi has-da ruhlandyrdy. Türkmen halkynyň beýik geçmişini çuňňur many-mazmunly pikirler, filosofiki garaýyşlar bilen beýan edýän hormatly Prezidentimiziň bu kitaby kalbymyza mähir, köňlümize ylham berýär. Kitabyň dürdäne sahypalarynda ÝUNESKO we TÜRKSÖÝ bilen hyzmatdaşlygyň köpüýllyk tejribesine, bu ugurda ençeme gazanylan üstünliklere aýratyn üns çekilýär. Eserde Magtymguly Pyragynyň dördijiligine hem aýratyn uly ähmiýet berlip, hormatly Prezidentimiz öz kitabynda: «Dünýä kartasyndaky ummanlardan başga, adamzat aňynda ýene bir umman bar, oňa «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» diýilýär» diýip buýsanç bilen belläp geçýär. Bu parasatly setirleriň aňrasynda beýik akyl-dara goýulýan hormatlyň, sarpanyň, buýsanjyň çäksizdigini ýene bir ýola äşgär edýär. Hormatly Prezidentimiz: «Meniň pikirimçe, döwrüniň iň bir sowatly adamy hökmünde Magtymguly Pyragy bu

ýerlerde bolanda, Seýit Jemaledin metjidiň üstünden hem ýoly düşendir. Munuň özi geljekde biziň Magtymgulyny hem, Änewi hem has içgin öwrenmelidigimizi görkezýär» diýip, şahyr bilen bu taryhy topragyň arabaglanyşygyny görkezýär.

Kitapda Beýik Ýüpek ýolunyň ugrundaky ýerleşen Türkmenistanyň dünýäniň syýasy, medeni ösüşine goşandy täzeçe görnüşde beýan edilýär. Kitabyň çuňňur filosofiki mazmun aýratynlyklary, dil çeperçiligi, bezeg we dizaýn aýratynlygy, milli öwüşgini islendik okyjyny özüne çekýär. Türkmen, iňlis we rus dillerinde neşir edilen bu eseriň wakalary gadymy Änewiň şan-şöhratyny has-da arşa göterýär. Kitapda Gadymy Änew medeniýetiniň tä-

sinlikleri, olar bilen baglanyşykly ençeme rowaýatlar, arheologiki tapyndylar bilen bagly maglumatlar içgin seljerilýär.

Arkadagly Gahryman Serdarymyz özüniň «Änew — münhüýllyklardan gözbaş alýan medeniýet» atly kitabyňyň «Ahal ýağlasýnda gadymy Änewiň şöhratly ýoly dowamata uzaýar» atly babynda bu taryhyň şäheriň Gahryman Arkadagymyzyň ýolbaşçylygynda amala aşyrylan beýik özgertmelerini içgin-içgin beýan edýär. Bu taryhy topragyň häzirkäki wagtdaky ykdysady görkezijileri, ilatyň ýaşaýyş-durmuş derejesi, kabul edilen maksatnamalardan gelip çykýan wezipeleri üstünlikli amala aşyrmakda ýerine ýetirilýän işler we gadymy ekerançylygyň häzirkäki wagtda hem has-da ýokary derejede dowam etdirilýändigini baradaky ylmy garaýyşlar kitabyň bu baby arkaly dürli fotosuratlar bilen delillendirilip, okyjy sada görnüşde beýan edilýär.

Taryhyň menzilli ýollaryndan söhbet açýan bu eser ähli watandaşlarymyza müdimilik ylmy gollanma bolar. Geljekde hem Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiziň döwlet galamynyň çykýan şeýle eserleriniň dowamata bolmagyny tüýs ýürekden arzuw edýäris. Gahryman Arkadagymyzyň hem-de hormatly Prezidentimiziň janlary sag, belent başlary aman bolsun!

Perman ATAÝEW,
Türkmenistanyň Döwlet gümrük
gullugynyň Ahal welaýat
gümrükhanasynyň harby
gullukçysy, maýor.

AWAZA — HAZARYŇ MERJENI

◆ Hormatly Prezidentimiziň parasatly baştutanlygynda Hazaryň gözəl kenarynda ýerleşýän «Awaza» milli syýahatçylyk zolagy okgunly gullap ösýär, özgerýär. Gün-günden özgerýän Watanymyzyň ajaýyp künjekleri, şol sanda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagy häzirkäki wagtda diňe bir ildeşlerimiziň däl, dünýä jahankeşdeleleriniň hem gelim-gidimli ýerine öwrüldi.

«Awaza» milli syýahatçylyk zolagyna dynç almaga gelen her bir ynsanyň amatly dynç alşyny guramakda bu ýerde gurlup ulanylmaga berlen dürli ulgamlara niýetlenen bina gurluşyklaryň aýratyn ähmiýeti bardyr. Döwrebap äheňe ýugrulan, milli biçüwdäki

binalar bu ýere gelýänleriň aýratyn ünsüni çekýär. Hazaryň türkmen kenary şypahana-dynç alyş we ekologiýa syýahatçylygyny ösdürmekde ägirt uly mümkinçilikleri özünde jemleýär. Bu ýeriň ýumşak howa şertleri, birnäçe kilometrlere uzaýan altynsow çägeli suwa düşülýän meýdançalary, özüniň owadanlygy bilen haýran galdyran deňiz görnüşü, Hazar döwlet goraghanasynyň suwly-batgaly meýdanlarynyň biologik köpdürlüligini özünde jemleýän şowhunly guşlary tebigatyň bu künjege eçilen eşretidir.

Hormatly Prezidentimiziň alyp barýan içeri we daşary syýasatynyň esasy ýörelgesi adam hakyndaky aladadyr. Soňky ýyllarda türkmen

topragynyň ajaýyp künjegi bolan «Awaza» milli syýahatçylyk zolagy tanalmaz derejede özgerdi. Deňiz kenarynda ak mermerli kaşan myhmanhanalar, kottej şäherçeleri, ýaht-klublar, çagalar sagaldyş merkezleri, sport desgalaryň gurlup ulanylmaga berilmegi hem adam hakyndaky aladanyň aýdyň şaýadydyr.

Watanymyzy täze belent sepgitlere ynamly alyp barýan Arkadagly Gahryman Serdarymyza alkys aýdýarys. Goý, hormatly Prezidentimiziň jany sag, başy dik, tutumly işleri rowaç bolsun!

Selbigül MÄMMEDOWA,
hünärmen.

GARAŞSYZLYK DÖWRÜNIŇ ŞYGRYÝETINDE AWAZANYŇ WASPY

(Soňy. Başlangyjy geçen sanymyzda)

◆ Şahyr öz içki dünýäsinde «Awaza» üzlenmek bilen, duýguly buýsanjyny paýlaşýar. Bu nusgawy şygrylarymyzda şahyrlaryň öz-özüne öwüt-nesihat berýän nusgasynda duş gelýär. Bu özboluşly äheň häzirkä döwrümiziň edebiýatında, hususanam, Gözel Şagulyýewanyň döredijiliginde köp duş gelýär. Bu hili üzlenme tutuş halkymyza üzlenmegiň şahyrana täridir.

Şahyranalyk bilen beýan edilen oýlanmanyň soňunda ýerleşdirilen şygry hem eziz Watanymyza üzlenme we buýsançdyr. Bu şygry tutuş oýlanmanyň süňňüni jemleýär. Sebäbi bu goşgy özboluşly göçme mana eýe bolmak bilen, Hazar kenaryny toý dabarasyna beslän Gahryman Arkadagymyzyň türkmen topragyna, Watana söýgüsini şahyrana dilde aňladylmasydyr:

Köňül-köşgüň ýazdadyr,

Sözlerim owazdadyr.

Bilgil,

saňadyr gadyr,

Galkynyp barýan Watan!

Döwlet guşy gaşyňda,

Müňläp ömür ýaşyňda.

Gerçek Ogul başyňda,

Galkynyp barýan Watan!

Şahyr Gözel Şagulyýewanyň özboluşly äheňi onuň 2009-njy ýylyň 2-nji oktýabrynda «Edebiýat we sungat» gazetinde neşir edilen «Awaza» atly şygrynda hem mese-mälim bildirýär. Bu şygryda-da şahyr Awaza üzlenmek tärini ulanydyr. Şeýt-

mek bilen şahyr halkymyza, tutuş dünýä Awazanyň owazyňy buşlaýar.

Sen dolupsyň,

dolulygña men dolýan,

Joş urup ýatyrmyň mawy deňizim?!

Hoşlugyňy görüp, menem hoş bolýan,

Arzyladyr,

aýratyndyr heziliň.

Awazanyň kenarynda bolanyňda, deňiz howasy, jana ýakymly mylaýym ýeli, suwuň tolkunlary her bir adamyň kalbyny joşdurman goýmasa gerek?! Bu görnüş şahyr üçin ylham çeşmesi bolup durýar. Ylaýta-da, şeýle kenaryň owadan binalar, gözel güller, ýelkenli ýahtalar bilen bezelmegi, umuman, deňiz kenarynyň lezzet almak üçin görklendirilmegi şahyr kalbynyň ylhamyny güýçlendirýär.

Gymmata baranym, gadyra galanym,

Abraýlysy bilen abraý alanym.

Guwanýan giň goýnuň joşgunlylygna,

Aýdymly gursagyň diýseň hoşlugna.

Binalar asmana egnini deňläp,

Bäs edýär görklenip biri-birinden.

Beýik Ogul Awazasyn ezizläp,

Muňman kabul edýär dünýäň üzünden.

Şahyryň köňül kelamy diňe bir Awazany dünýä buşlaman, eýsem, geljekki nesiller üçin şu günki ajaýyp döwrümiziň taryhnamasyny beýan edýän ajaýyp eserdir.

Awazanyň ajaýyp keşbi, täsin şypahanalary eziz Watanymyzyň Ýer üzündäki abraýyny artdyryp, mertebesini beýgelt-di. Tiz wagtdan Awazanyň waspy äleme ýaýrap başlady. Elbetde, türkmen şahyry-

larydyr ýazyjylary hem ýürek joşgunlaryny goşgy setirlerine siňdirip, Awazanyň waspyny ýetirip başladylar. Bu temadaky goşgulardan Türkmenistanyň halk ýazyjysy Atamyrat Atabaýewiň «Gurulýar gözel Awaza», halypa şahyr Ahmet Mämmedowyň «Awazanyň gijeleri», «Hazaryň şatlygy», Bibi Orazdurdyýewanyň «Awaza», Kakamyrat Rejebowyň «Arzylý kenarda», Ogultaç Oraztaganowanyň «Awaza mukamlary», Tuwakgül Gyljowanyň «Awaza hakynda goşgy okaly», Nurgözel Gozlyýewanyň «Awaza», Weýis Amantaganowanyň «Awaza» ýaly goşgularyny mysal getirmek bolar. Her bir türkmen şahyry öz ýürek joşguny bilen halkymyzy begendirýär.

Şeýle eserleriň mazmuny Gahryman Arkadaga buýsançly we alkyşly sözler bilen başlanýar, belent-belent binalaryň, halkyň lezzetini, şatlygyny, medeniýetli dynç alşyny ussatlyk bilen beýan edip, dünýäni haýran edýän gözel «Awazanyň» waspyny ýetirýärler. Aýratynam, wakalary öz gözleri bilen gören şahyryň ýüregi joşup, ondaky inçelikleri syzyp bilýär. Çünki şahyrylyk duýguly dünýä, G.Ezizow aýtmýşlaýyn: «pikir bilen aklyň nikasyndan doglan» sungatdyr we adamyň öz-özlüginä ýüze çykarýan içki ruhy dünýäsidir. Häzirkä Garaşsyzlyk döwrüniň bagtyny duýup ýaşýan şahyrlaryň bolsa kalby ylhamly, eli galamly, bagtdan paýly. Şonuň üçinem olaryň şygrylarynda geçen asyrlarda bolmadyk özboluşly hil üýtgeşmelerine duşmak bolýar.

Garaja HAJYBERDIÝEW,
mugallym.

НАЗВАН УНИВЕРСАЛЬНЫЙ ВИД СПОРТА ДЛЯ ВСЕХ

Врач-физиотерапевт Видновской клинической больницы Светлана Малиновская назвала универсальный вид спорта для всех. Ее слова приводит Regions.

Врач заявила, что таким спортом является плавание. Она подчеркнула, что плавание подходит пожилым людям, тем, кто страдает заболеваниями сердца, опорно-двигательного аппарата, бронхитом, астмой, болезнями нервной системы, а также страдающим от лишнего веса.

Малиновская рекомендовала проводить в воде силовые и кардиотренировки. Она обратила внимание на то, что во время плавания задействованы все мышцы, при этом на позвоночник и суставы нагрузки нет. Также плавание успокаивает нервную систему, повышает выносливость организма и тренирует сердце.

Ранее врач-кардиолог Асият Хачирова назвала виды спорта, занятия которыми лучше всего укрепляют сердце. По ее словам, к таким видам спорта относятся плавание, велоспорт, скандинавская ходьба и аэробика.

www.sport.kg

◆ Tomus paslynyň örküjinde hemme işler gyzysýar. Orta mekdeplerde täze okuw ýylyna taýýarlyk görülse, çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezlerinde okuwçylaryň wagtlarynyň gyzykly geçmegi üçin alada edilýär. Sport mekdeplerinde we etrapdyr şäherlerdäki bedenterbiýe we sport bölümlerinde ýaşlaryň arasynda sagdyn durmuş ýörelgesini wagyz etmek, olary köpçülikleýin sporta çekmek boýunça gyzgalaňly iş alnyp barylýar. Ýurdumyzyň jemgyýetçilik guramalarynyň hünärmenleri bolsa ähli ulgamlardaky işlerde işjeňlik görkezýärler.

TMÝG-niň Tejen etrap Geňeşiniň başlygy Aşyrberdi Aýdogdyýew tomusky dynç alyş döwründe çagalaryň wagtny täsirli geçirmekleri üçin alnyp barylýan işler dogrusynda söhbet açýan habary ýollapdyr. Şeýle mazmundaky haty TMÝG-niň Gyzylarbat etrap Geňeşiniň başlygy Nury Nuryýew, TMÝG-niň Dänew etrap Geňeşiniň esasy hünärmeni Dursunjemal Saryýewa, TKA-nyň Gyzylarbat etrap birleşmesiniň esasy hünärmeni Aýnagözel Muhammedowa, TMÝG-niň Kerki etrap Geňeşiniň başlygy Arzuw Rahmanowa hem iberipdir.

TMÝG-niň Tejen etrap Geňeşiniň bölüm müdiri Röwşen Hojageldiýew bilen şol guramanyň baş hünärmeni Kakamyrat Nurberdiýew, şeýle-de, TMÝG-niň Gyzylarbat etrap Geňeşiniň guramaçylyk bölümüniň müdiri Şöhrat Mäm-methanow bilen esasy hünärmeni Gülruh Nazarowa sagdyn durmuş ýörelgesini wagyz etmek we sport ýaryşlaryny geçirmek arkaly ýaş nesli ruhbelentlige çagyryandyklaryny beýan edýän hatlary redaksiýamyznyň elektron salgysyna ýollapdyr. Şeýle-de, Gyzylarbat etrabynyň 2-nji sport mekdebiniň instruktory esulyýetçisi Gülälek Nuryýewa, TMÝG-niň Esenguly etrap Geňeşiniň Guramaçylyk bölümüniň esasy hünärmeni Abat Mämmedowa,

TMÝG-niň Türkmenbaşy etrap Geňeşiniň sanly ulgam boýunça hünärmeni Gülbagt Pürçikowa, TMÝG-niň Dänew etrap Geňeşiniň esasy hünärmeni Gülbahar Bäşimowa dagy hem şeýle mazmunly hat ýazyp iberipdir.

TMÝG-niň Esenguly etrap Geňeşiniň Guramaçylyk bölümüniň esasy hünärmeni Alfiya Şemmiýewa, TDP-niň Türkmenbaşy şäher komitetiniň bölüm müdiri Begenchmyrat Pyhyýew, TMÝG-niň Gyzylarbat etrap Geňeşiniň Balkan welaýatynyň Gyzylarbat etrap Geňeşiniň esasy hünärmeni Güljahan Garaýewa bilen şol guramanyň sanly ulgam boýunça esasy hünärmeni Altynaý Mäm-metnazarowa, TMÝG-niň Tejen etrap Geňeşiniň esasy hünärmenleri Ogulmaral Gyljowa bilen Ogulsenem Çalowa, TKA-nyň Balkan welaýat birleşmesiniň maliýe-ykdysady bölümüniň esasy hünärmeni Arslan Çakanow, TMÝG-niň Dänew etrap Geňeşiniň esasy hünärmeni Melike Rozyýewa dagynyň redaksiýamyzda iberen hatlarynda Magtymguly Pyragynyň 300 ýyllygy mynasybetli geçirilýän duşuşyklar, edebi-döredijilik bäsleşikleri şöhlelendirilýär.

TMÝG-niň Esenguly etrap Geňeşiniň uly buhgalteri Bagtyýar Matdyýew hormatly Prezidentimiziň ýurdumyzda bedenterbiýäni we sporty ösdürmek barada alyp barýan syýasatyny durmuşa ornaşdyrmak maksady bilen, «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwrüniň sagdyn ýaşlary» ady bilen sportuň dürli görnüşleri boýunça geçirilen bäsleşikleri teswirlese, TMÝG-niň Gyzylarbat etrap Geňeşiniň uly buhgalteri Aýbibi Täçmyradowa Gün şöhlesinden goranmak boýunça guralýan wagyz-nesihat duşuşyklaryny beýan edipdir. TMÝG-niň Tejen etrap Geňeşiniň esasy hünärmeni Şemşat Baýaýýewa bilen TMÝG-niň Kerki etrap Geňeşiniň jogapkär işgäri Atajan Joraýew, şeýle-de TKA-nyň Balkan welaýat birleşmesiniň maliýe-ykdysady bölümüniň mü-

diri, baş buhgalter Annamuhammet Mäm-metgeldiýew bilen şol bölümüni Meretbibi Döwleto-wa milli oýunlary ýaýbaňlandyrmak boýunça geçirilýän çärelerden söhbet açýan habary ýollapdyr. Bählerden etrap bedenterbiýe we sport bölümüniň KAIG-nyň başlygy Hurmagül Annagurbanowa bilen TMÝG-niň Baýramaly etrap geňeşiniň jogapkär işgäri Azat Muhyýew bolsa ýaş nesliň sagdyn we berk bedenli bolup ýetişmegi ugrunda alnyp barylýan işler hakynda gürrüň berýän habary okyjylar bilen paýlaşmagymyzy haýyş edipdirler.

Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň welaýatlardaky we Aşgabat şäherindäki Bedenterbiýe we sport baş müdirliklerinde, Arkadag şäher Bedenterbiýe we sport müdirliğinde alnyp barylýan işlerde, esasan, sportuň görnüşlerinden söhbet açylsa, Türkmenistanyň Kärdeşler Arkalaşyklarynda, Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynda guralýan wagyz-nesihat çäreleri bilen tanşan mahalyň, ýurdumyzyň durmuşynyň ähli ulgamlarynda durnukly ösüşleriň gazanylmagy üçin tagalla edilýändigine göz ýetirmek bolýar.

«Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň elektron salgysyna gelýän habarlar däp bolşy ýaly, «7/24.tm» hepdelik elektron goşundy-myz arkaly okyjylar bilen paýlaşylýar. Iri görümlü materiallara bolsa «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň sahypalaryndan orun berilýär. Biziň neşirlerimizde, esasan, sagdyn durmuş ýörelgesiniň, Olimpiýa hereketiniň, hereketli oýunlaryň, bedenterbiýe we sporty ösdürmegiň möhüm ugurlarynyň öňe sürülýändigini nazara alnyp, şol temalardaky çykyşlaryň redaksiýamyzda ugradylmagyna garaşýandygymyzy ýatladýarys.

«7/24.tm»

KÄMIL JEMGYÝETIŇ BINÝADY

◆ Raýatyň döwrebap hukuk medeniýetiniň bolmagy kämil raýat jemgyýetiniň emele gelmeginiň iň möhüm şertleriniň biridir. Elbetde, munuň üçin ýörite terbiýeçilik, bilim, düşündiriş, wagyz-ünder işleriniň maksadalaýyk alnyp barylmagy wajypdyr. Ýaş nesilde hukuk taýdan aň-düşünjeli, özüniň we özgeleriň hak-hukugyny bilýän we bulary hormatlaýan, öz döwletiniň kanunlaryna laýyklykda ýaşamaga meýilli şahsyýetleri terbiýelemäge irden-gün girişmek maksadalaýykdyr. Kämillik ýaşa ýeten raýatlarymyzy hem dünýä bilen aýakdaş barha döwrebaplaşýan milli kanunçylygymyzyň özgerýän kadalaryndan habarly etmek, hiç kimiň bu ugurdaky özgerişlerden çetde galmazlygyny gazanmak döwrüň derwaýys talaby bolup durýar. Ylaýta-da, soňky ýyllarda jemgyýetimiziň hukuk binýady täze kanunlar bilen

barha baýlaşýar we kämilleşýär. Bu özgertmeleriň düýp manysy biziň döwlet we jemgyýetçilik gurluşyna häzirki zaman hukuk tehnologiýasyny, has döwrebap ýörelgeleri, dünýä tejribesini barha giň ornaşdyrmakdan ybaratdyr.

Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň hukuk hünärmenleri hökmünde biz edara-kärhanalarda işgärleriň adyndan iş berijiler bilen köpçülikleýin şertnamalary düzmäge usuly kömekler berýäris, şol şertnamalaryň durmuşa geçirilişini gözegçilik astynda saklaýarys, zähmetiň dogry guralyşyna, çekilen zähmete laýyk hem-de öz wagtynda hak tölenişine, işgärler üçin howpsuz hem sagdyn iş şertleriniň kanuna laýyk üpjün edilişine gözegçiligi zygiderli alyp barýarys.

Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Türkmenbaşy şäher birleş-

mesiniň Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň şäher geňeşi, şäherde ýerleşýän bilim, saglygy goraýyş we medeniýet edaralary, hukuk goraýyş edaralar, sport guramalary bilen bilelikde geçiryän wagyz-ünder çärelerinde Gahryman Arkadagymyzyň we hormatly Prezidentimiziň bize peşgeş eden bagtyýar zamanasyny sarpalap, sagdyn, halal, ruhbelent ýaşamak, döwletimiziň kanunlaryny gysarnyksyz berjaý etmek, maşgala gymmatlyklaryny belent tutmak barada öwüt-nesihat berýäris. Bu babatda alyp barýan işlerimiziň ilerlemegi üçin ähli şertleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyza we hormatly Prezidentimize alkyş aýdýarys.

Andrey AWANESÝAN,
hünärmen.

PAÝTAGTYMYZDA IRI SAGLYGY GORAÝYŞ EDARALARY GURULÝAR

◆ Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda ýurdumyzyň durmuşynyň ähli ugurlarynda Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlan giň gerimli özgertmeleri üstünlikli dowam etdirilýär. Paýtagtymyzda ynsan saglygynyň berkidilmegi bilen baglanyşykly meseleler döwletimiziň hemişelik üns merkezinde saklanýar. Şunda ak mermerli Aşgabadyň çäklerinde halkara ünlülere doly laýyk gelýän lukmançylyk edaralarynyň gurulmagyna, olaryň ýokary derejede enjamlaşdyrylmagyna hem uly üns berilýär. Täze gurulýan saglygy goraýyş edaralary halkara derejelerine doly laýyk gelip, onda halkyň saglygyny berkitmekleri üçin ähli döwrebap şertler döredilýär.

Gahryman Arkadagymyz häzirki döwürde paýtagtymyzda we Arkadag şäherinde, ýurdumyzyň sebitlerinde dürli maksatly binalaryň, şol sanda

saglygy goraýyş ulgamyna degişli häzirki zaman desgalarynyň gurluşygy hem-de gurluşyklarda ulanylyan serişdeleriň aýratynlyklary bilen baglanyşykly meseleleri zygiderli gözegçilikde saklaýar.

Häzirki wagtda paýtagtymyzda 250 orunlyk Halkara fiziologiýa ylmy-kliniki merkeziniň, 400 orunlyk Halkara sagaldyş-dikeldiş merkeziniň, 500 orunlyk Halkara onkologiýa ylmy-kliniki merkeziniň, Stomatologiýa merkeziniň, 160 orunlyk Halkara pediatriýa merkeziniň gurluşyklary ýokary depginde alnyp barylýar. Bu saglygy goraýyş edaralary geljekde halkymyzyň saglygyny has-da berkitmäge, dürli keselleriň önüni almağa uly itergi berer. Bu binalarda milli ýörelgeler bilen bagly häzirki zamanyň ösen tejribesiniň utgaşdyrylmagy, ýokary hil derejesinde gurulmagy, desgalaryň bellenen möhletlerde ulanmaga berilmegi, saglygy goraýyş edaralarynyň häzirki zaman görkezijilerine laýyk

ýagdaýda enjamlaşdyrylmagy şähergurluşyk maksatnamasynyň möhüm talaby bolup durýar. Bu amal edilýän beýik işler lukman Arkadagymyzyň hut özüniň ýolbaşçylygynda işlenip taýýarlanylýan we hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda üstünlikli durmuşa geçirilýän «Saglyk» Döwlet maksatnamasyndan gelip çykyan wezipeleri amala aşyrmagyň çäklerinde ýerine ýetirilýär.

Biz döredilýän şertler we mümkinçilikler geljekde halkymyzyň bagtly hem bagtyýar durmuşda ýaşamagyna, sagdyn we berk bedenli bolmagyna giň ýollar açar. Bu tagallalaryň sakasynda duran Gahryman Arkadagymyza hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyza egsilmez alkyşlarymyzy aýdýarys.

Amannazar AÝDOGDYÝEW,
Türkmenistanyň Döwlet gümrük gullugynyň Daşoguz welaýat gümrükhanasynyň harby gullukçysy, uly leýtenant.

MILLI ŽURNALISTIKANYŇ HÄZIRKI ZAMAN ÖSÜŞLERI

(Dowamy. Başlangyjy geçen sanmyzda)

SÖHBETDEŞLIK ŽANRYNYŇ AÝRATYNLYKLARY

◆ Ýurdumyzda çap ediljän döwürle-
gin neşirlerde, teleradioýaýlymlarda
köplenç ýagdaýlarda haýsydyr bir jem-
gyýetçilik ähmiýeti bolan habar berjän
söhbetdeşliklere — interwýulara ýygy-
ýygydan gabat gelmek bolýar. Şeýle
ýagdaýlarda şol täzeligiň degişli ýeri bo-
lan edaralarda, kärhanalarda zähmet
çekjün ildeşlerimiz, hünärmenler çykyş
edjärler. Meselem, ýurdumyzda gurlup
ulanylmaga beriljän Saglyk merkezleri-
niň, Saglyk öýüniň täze ösen tehnologi-
ýalar bilen enjamlaşdyrylmagy barada
Saglyk merkezleriniň ýolbaşçylary, luk-
manlary bilen söhbetdeşlik guramak ar-
kaly täze enjamlaryň döredjün ýeňillik-
leri hakynda şol enjamlardan baş
çykarýan hünärmenleriň dili bilen jemgy-
ýete anyk maglumatlar ýetiriljär. Tele-
gepeşiklerde şol enjamlaryň we olaryň
işleýşiniň wideşekili, radiogepeşiklerde
işleýän enjamlaryň sesi, gazet-žurnallar-
daky suraty hünärmenleriň berjän mag-
lumatlarynyň üstüni ýetiriji material bo-
lup hyzmat edjär.

Mälim bolşy ýaly, Gahryman
Arkadagymyzyň başyny başlamagyn-
da, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň
taýsyz tagallalary bilen, döwletimiziň
içeri we daşary syýasaty halkara dereje-
sinde uly gyzyklanma eýe boldy. Häzir-
ki wagtda daşary ýurt žurnalistleri hem
ýurdumyzda geçiriljän halkara masla-
hatlara, forumlara, dabaralara gatnaşyp,
olar barada söhbetdeşlikleri, habarlary
we beýleki seljerme beriji materiallary
taýýarlaýarlar.

SÖHBETDEŞLIGIŇ ÖZBOLUŞLY AÝRATYNLYKLARY, NUSGALARY

◆ Žurnalistikada, esasan, habar be-
riş, seljerme beriş we çeper-publisistik
žanrynyň boljandygyny göz önünde tu-
tanymyzda, söhbetdeşligi şol žanrlaryň
her biriniň talaplaryna laýyklykda gura-
mak mümkinçiliginiň bardygyna üns
bermelidiris.

Öz gezeginde söhbetdeşlik gör-
nüşi biri-birinden tapawutlanýan
birnäçe nusgalara bölünjär. Onuň
«söhbetdeşlik-monolog», «söhbetdeş-
lik-habar», «söhbetdeşlik-gepeşik»,
«söhbetdeşlik-portret», «söhbetdeş-
lik-zarisowka», «söhbetdeşlik-pikir»,
«forumlar we anketalar», «söhbetdeş-

lik-metbugat konferensiýasy» ýaly
görnüşleri bar.

Söhbetdeşlik-monolog, söhbetdeşli-
giň beýleki nusgalaryna garanyňda, žur-
nalist gürründeşine sowal bermezden
ýa-da diňe bir sowaly bermek bilen ge-
rekl bolan maglumatlary alyp biljär. Şeý-
le-de žurnalistiň wajyp ugurdan taýýarlan
sowalyna bilermenleriň, hünärmenleriň
birnäçesiniň jogap bermegini hem söhbet-
deşlik-monolog diýip hasap etmek bolar.
Ol gazet-žurnal sahypalarynda ýokardan
sowal ýazylyp, soňra hünärmenleriň jo-
gaplarynyň gezekleşdirilip çap edilmegi
arkaly okyjylara ýetiriljär.

Söhbetdeşlik-monolog, esasan, tele-
radioýaýlymlarda yzygiderli taýýarlanyl-
ýar. Olara gazet sahypalarynda hem duş
gelmek bolýar.

Söhbetdeşlik-habar söhbetdeşligiň
has ýörgünli nusgalarynyň biridir. Ol tä-
zelikler barada maglumatlary jemgyýet-
çilige ýetirmekde giňden peýdalanylýar.
Söhbetdeşlik-habarda jogaplaryň gys-
gadan anyk berilmegi, gepeşigiň has
janly, täsirli ýagdaýda alnyp barylma-
gy hökmany talapdyr. Teleýaýlymda
taýýarlanylýan söhbetdeşlik-habarda
žurnalist wakanyň bolup duran ýerinde
adamlary ondan gowragyna sowal bilen
ýüzlenip biler.

Söhbetdeşlik-gepeşik söhbetdeşli-
giň žurnalistiň sowaly bilen gürründeş
bolunýan hünärmeniň jogabynyň deň
derejede bolup biljän nusgasydyr. Bu
nusgada žurnalist diňe sowal bilen üz-
lenmän, eýsem pikir alşyp hem biljär.
Gürründeşligiň teksti, teleradioýaýlym-
da gürründeş bolunýan hünärmeniň we
žurnalistiň gürründeşligi dolý getiriljär.
Döwürleýin metbugatda, teleradioýaý-
lymlarda söhbetdeşligiň bu görnüşi ýy-
gy-ýygydan beriljär.

Söhbetdeşlik-gepeşik guramak üçin
žurnalistiň öz gürründeş bolmak üçin
saýlap alan hünärmeniniň ýöredjün hü-
näreni, onuň inçe taraplary, taryhy, gelip
çykyşy we şu günki ösüp ýeten kämillik
derejesi bilen ýakyndan tanyş bolmagy,
başy çykmagy hökmandyr. Bu ýagdaý
žurnaliste öz sowallaryny gownejaý
taýýarlamaga, beriljek jogabyň many-
mazmunly bolmagyny gazanmaga ýar-
dam berjär...

(Dowamy bar)

Mähri GAÝYPOWA,
Magtymguly adyndaky
TDU-nyň žurnalistika
kafedrasynyň uly mugallymy.

TÄSIN SPORT GÖRNÜŞLERI

◆ Sport — saglygyň sakasy, sagdyn
durmuş ýörelgesiniň aýrylmaz bölegi. Şu
nukdaýnazardan, dünjüä halklarynyň
arasynda asyrlaryň, münjylyklaryň do-
wamynda dörän dürli hereketli oýunlar,
wagtyň geçmegi bilen gyzykly hem-de
täsin sport görnüşlerine öwrüljär. Me-
selem, golf oýny, aýdylyşy ýaly, şotlan-
diýalalaryň tegelek daşjagazlary taýak
bilen urup, towşanyň sürenine salmak
boýunça bäsleşiklerinden döräpdir. Ge-
liň, şu hili täsin sport görnüşleriniň käbi-
rine seredip geçeliň!

Dünjüäde iň köp ýaýranlygy we jankö-
ýerleriniň sany boýunça degişlilikde 1-nji,
2-nji, 3-nji we 4-nji oruntarda durýan fut-
bol, kriket, hokkeý we tennis görnüşlerin-
den başga häli-häzire çenli sebitleriň we
ýurtlaryň çäklerinde oýnalýan gyzykly
sport görnüşleri hem bardyr.

Mongol milli göreşi söweş sungaty
bilen baglanyşykly gyzykly görnüşleriň
biridir. Munda türgenler agramy boýun-
ça derejelere düýbünden bölünmeýär-
ler. Şeýle-de ýeňiji bolanlar ýörite tansy
hem ýerine ýetirmeli bolýarlar.

Iňlis halkynda welosiped sürmek bi-
len bagly täsin sport görnüşi bardyr.
Onda türgenler, önden bellenilişi ýaly,
ýoluň käbir aralyklarynda akyl hem-de
beden işjeňligini belli bir derejede pe-
seldjün hereketleri ýerine ýetirmelidir.
Şeýle hereketlerden soň, pellehana il-
kinji gelen türgenler ýeňiji hasap ediljär.

Awtoulag, motosikl sürmek bilen
bagly ýaryşlar häzirki zaman dünjüäsi-
niň iň gyzykly sport görnüşlerindendir.
Şolardan «Isle of Man TT» sport görnüşi
enjamlaşdyrylan ýolda däl-de, şäheriň
petiktenip ýapytan köçelerinde geçi-
riljär. Irland deňzindäki Men adasynda
her ýylda geçiriljän bu ýaryşlar häzirki
wagtda diýseň meşhurdyr.

Täsin sport görnüşleriniň hataryna ýa-
pon halkynda meşhur bolan «bo-taosi» at-
ly sport görnüşi hem goşmak bolar. «Na-
wy ýykmak» diýmegi aňladýan bu oýunda
oýunçylar iki topara bölünip, bir toparyň
oýunçylary elleri bilen uzyn nawy dikligi-
ne berk saklap durýarlar, beýleki toparyň
oýunçylary bolsa güýçlerini birleşdirip,
nawy egip ýykmaga synanyşýarlar. Eger
nawy ýykýan topar nawy 30 gradus dere-
jä çenli egip bilse ýeňiş gazandygy hasap
ediljär. Gyzykly ýeri, oýunda iki toparyň
hersinde 150 adam çykyş edjär.

Selbi BABANAZAROWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we
sport institutynyň sport žurnalistikasy
hünäreniň talyby.

BEÝIK AKYLDARYŇ ŞANLY TOÝUNA SOWGAT

◆ Görogly etrap Medeniýet öýünde Görogly etrap häkimliginiň, Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasyynyň etrap geňeşiniň, etrabyň medeniýet bölüminiň bilelikde guramagynda beýik söz ussady Magtymguly Pyragynyň 300 ýyllygy hem-de «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly mynasybetli «Dana, ussat, pähim-paýhas ummany, beýik şahyr — Magtymguly Pyragy» ady bilen «tegelek stoluň» başynda söhbetdeşlik geçirildi. Oňa Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasyynyň etrap geňeşiniň wekilleri, etrabyň medeni-

ýet we bilim ulgamlarynda zähmet çekýän ýaşlar gatnaşdylar.

Söhbetdeşligiň başynda Gündogaryň beýik akyldary Magtymguly Pyragynyň ömür-döredijiligi, baý edebi mirasy, berkarar Watanymyza dana şahyrymyza goýulýan sarpa dogrusynda giňişleýin gürrüň edildi. Onuň barşynda dünýä gymmatlyklaryna uly goşant goşan şahyryň Köpetdagyň eteginde seleňläp duran belent heykeliniň we medeni-seýilgäh toplumynyň dabaraly açylmagy, söz ussady beýik şahyryň ýubileý toýy mynasybetli ýurdu-myзда dabaraly çäreleriň geçirilmegi hem-de «Magtymguly» atly

täze kitabyň çapdan çykmagy bilen bagly ýürek buýsançly söhbetde aýratyn orun berildi.

Söhbetdeşligiň dowamynda Gündogaryň beýik akyldary Magtymguly Pyragynyň döredijiligine uly sarpa goýýan, akyldar şahyrymyzyň baý medeni mirasynyň öwrenilmegine we giňden wagyz edilmegine uly üns berýän Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza alkyş sözleri aýdyldy.

Hudaýnazar MEREDOW,
TMÝG-niň Daşoguz
welaýatynyň Görogly etrap
Geňeşiniň başlygy.

RAJA ALI HAJY

◆ Raja Ali Hajy Indoneziýa halklarynyň beýik şahyry, taryhçysy, ýazyjysydyr.

Raja Ali Hajy 1808-nji ýylda, käbir maglumatlara görä, Britan Malaýýasynyň Selangor diýen ýerinde, beýleki bir çeşmelere görä, Indoneziýanyň Kepulauan-Riai welaýatynyň Tandžungpinang şäheriniň çägin-däki Penengat adasynda dünýä inipdir.

Şahyryň doly ady Raja Ali Hajy bin Raja Hajy Ahmat bolupdyr. Onuň kakasy Raji Ahmat Mekgä haj zyýaratyny amala aşyryp gelensoň, Engku Hajy Tua diýen derejä eýe bolupdyr. Ol Selangoryň ilkinji soltany Raji Lumunyň dogany Raji Ali Hajy Fisabilillahyň agtygy eken. Olar XVIII asyrdan bu sebittlere göçüp gelen bug harbylarynyň nesilleri bolupdyr. Şol sebäpli söz ussady özüni bug halkynyň wekili diýip hasap edipdir. Ejesi Ensik Hamida binti Mälik hem buglardan bolupdyr.

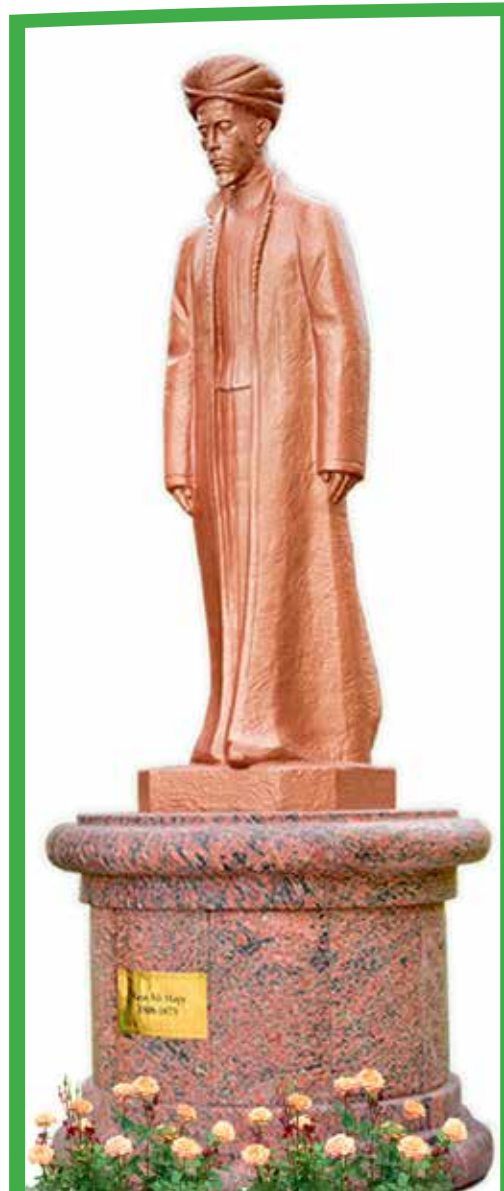
Raja Ali Hajy edebi we taryhy eserlerini, esasan, malaý dilinde döredipdir. XIX asyryň ortalaryndan başlap, Riau welaýatynyň malaý dünýäsiniň intellektual merkezi bolmagy ugrunda öz ýaşan döwründe uly tagallalary durmuşa geçiripdir. Ol şahyr, kyssaçy, taryhçy hökmünde «Malaýlaryň we buglaryň gelip çykyşy» («Silsilah Melayu dan Bugis», 1860), «Tapylygysyz gymmatlyk» («Tuhfat al-Nafis», 1865) diýen ýaly taryhy işleriň, şonuň ýaly-da «Şair Abdul Muluk», didaktiki mesnewileriň ýygyndysy bolan «12 baply Gurindami» («Gurindamy dua-belas») ýaly kitaplaryň ýazarydyr. «Şair Abdul Muluk» eseriniň ýordumynda soltan Abdul Muluk bilen onuň ýaş gelni Sitti Rahmahyň

we ogullary Abdul Ganiniň dessançylyk äheňli gyzykly başdan geçirmeleri çeper beýan edilipdir. Ol şu günki günlerde hem okyjylaryň giň söýgüsini gazanýan meşhur eserdir.

Söz ussady diňe bir taryhda galjak çuňňur many-mazmunly eserleri döretmek bilen çäklenmän, malaý diliniň ilkinji milli ýazuw kadalaryny — grammatikasyny düzüji hökmünde meşhurlyga eýe bolýar. Onuň «Bustan al-Katibin» (1850) diýen malaý diliniň grammatikasyny öwredýän kitaby, şeýle hem «Kitab pengetahuan bahasa» diýen at bilen döreden malaý diliniň ilkinji düşündirişli sözlügi (1858) häli-häzirlere çenli hem dil öwreniji alymlar, talyplar we malaý diliniň aýratynlyklary bilen gyzyklanýanlar üçin ilkinji çeşme bolup hyzmat edýär. «Bustan al-Katibin» (1857), «Intizam Wazaif al-Mälik» (1857), «Zamarat al-Mahammah» (1857) ýaly kitaplary bir wagtda halklaryň taryhy, medeniýeti, dili, edebiýaty babatda çuňňur düşünje almaga kömek edýär.

Raja Ali Hajy 1808-nji ýylda dogduk ýeri bolan Penengatda dünýäden ötüpdir. Onuň döredijilikde galdyran yzlary häli-häzire çenli Indoneziýanyň we dünýä halklarynyň okyjylarynyň ýüreginde ýaşsaýar. Ol Indoneziýanyň milli gahrymanydyr. Suratly birnäçe gezek poçta markalarynyň yüzünde ýerleşdirildi.

Maýa DURDYÝEWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutynyň sport žurnalistikasy hünäriň talyby.

HEMMELERI RUHLANDYRÝAN ŞYGYRLAR

◆ «Ajap eýgäm gelipdir, seýrana gel Pyragy» ady bilen Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Esenguly etrap Geňeşi bilen etrap bilim bölüminiň bilelikde guramagynda Magtymguly Pyragynyň doglan gününüň 300 ýyllyk senesi mynasybetli Esenguly etrabynyň 5-nji çagalar bagynda duşuşyk geçirildi.

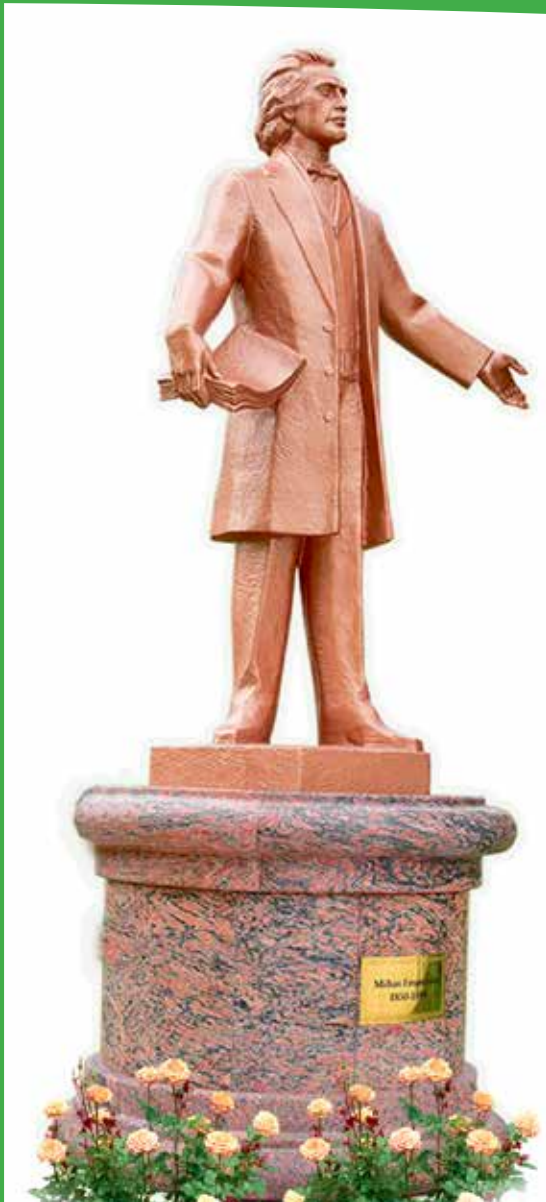
Duşuşygyň dowamynda çykyş edenler şygryýet äleminiň parlak ýyldyzy Mag-

tymguly Pyragynyň döredijiligine belent sarpa goýýan Gahryman Arkadagymyza we hormatly Prezidentimize çäksiz hoşallyk bildirdiler. Olar beýik dananyň döredijiliginiň bu günki gün ýedi ýaşdan ýetmiş ýäşe çenli ähli adamlary ruhlandyryandygyny belläp geçdiler.

Alfiýa ŞEMMIÝEWA,
sanly ulgam boýunça hünärmen.

MIHAÝ EMINESKU

◆ Mihaý Eminesku rumyn hem moldowan halklarynyň beýik şahyry hem-de žurnalistidir. Dünýä inende dakylan ady we familiýasy Mihail Eminowič bolupdyr. Döredijilik işinde özüne Mihaý Eminesku diýen edebi tahallusy alypdyr.

Mihaý Eminesku 1850-nji ýylyň 15-nji ýanwarynda şol döwürdäki Moldawan knýazlygynyň Botoşani diýen ýerinde dünýä inipdir. Olaryň maşgalaşy köp çagalý bolupdyr. Kakasy ýer işläp bejermek bilen meşgullanypdyr. Ejesine Raluka diýipdirler. Şahyr çagalýgyndan öz mähribanlaryna çuňňur söýgi ruhunda kemala gelipdir. Bu hakykat soňra onuň «Ene» atly şygrynda aýdyň beýanyňy tapypdyr:

**Eje, eje, eje jan,
Ýyllaryň jümmüşinden
Meni özüňe bakan
Çagyryp dursuň heman...**

Ata-enesi Mihaýa zamanabap bilim bermek üçin ony Bukowinanyň edara ediş merkezi bolan Çernowski şäherine gimnaziýa okuwa ugradypdyrlar. Bu ýerde geljekki beýik şahyr hem-de publisist nemes we rumyn dillerini öwrenýär. Ol bu ýerde okan döwürlerinde 1864-nji ýyldan başlap, welaýat derejelerindäki aktýorlaryň toparyna goşulyp, köp ýerlere aýlanyp görüpdir.

Şahyryň ilkinji şygrylary 1866-njy ýyldan başlap çap edilip başlanýar. Ýaş şahyryň «Arona Pumnulyň huzurynda» atly şygrynda öz döwründe Rumyniýanyň iň ajaýyp mugallymlarynyň biriniň ruhuna ýüzlenme öz beýanyňy tapypdyr. Şol ýylda «Famili» («Maşgala») atly žurnalda hem şahyryň birnäçe şygry çap edilipdir.

Eminesku birnäçe ýyldan soň, kaskasynyň maslahat bermegi bilen, Wena şäherine okamaga gidýär. Bu ýerde ol Wena uniwersitetiniň erkin diňleýjisi bolup, filologiýany, filosofiýany, ýurisprudendiýany öwrenýär. Şahyr bu ýerde okan döwründe şygrylar toplu-

myňy we «Epigonlar» atly poemasyňy çap etdirýär. Soňra 1872-nji ýylda Berline baryp, 1874-nji ýylda çenli Berlin uniwersitetiniň ýanynda berilýän leksiýalar toplumyny diňleýär.

Mihaý Eminesku Kant, Konfusiý ýaly filosoflaryň eserlerini terjime etmek bilen hem meşgullanypdyr. Şol terjimeleriň käbirleri häzirki döwre çenli hem saklanyp galypdyr. Şahyryň çeperçilik dünýäsi watançylyk duýgulary bilen gözelleşdirilen, baýlaşdyrylan özüne çekiji, täsin bir dünýädir. «Perişde we Şeýtan» atly eseri häzirki günlerde hem edebiýaty öwrenijileriň ünsüni özüne çekip gelýär. Şahyr romantizm ugrunyň wekili bolmak bilen, özüniň şygry we nowella eserlerinde okyjyny hyjuwly watançylyk duýgularyna çagyryýar.

Berlinde bolan döwürlerinde şahyr öz döredijilik tematikasyny her taraplaýyn kämilleşdirip, «Çezara», «Mawy güljagaz» ýaly şygry eserlerini döredýär. Bu eserler söýgi temasynda bagyşlanypdyr. Şahyryň pikiriçe, hakyky, çyn söýgi degilmesiz we mukaddesdir.

Mihaý Eminesku soňra Ýassada, Buharestde ýaşap, döredijiligini dowam etdirýär. Ol 1889-njy ýylyň 15-nji iýunynda 39 ýaşynda Rumyniýa patyşalygynyň Buharest şäherinde dünýäden ötüpdir.

Söz ussadyňyň gadyr-gymmaty şu günki gün rumyn, moldowan halklarynyň arasynda hem, dünýä okyjylar köpçüliginde hem belent tutulýar. Dünýäniň dürli ýurtlarynda çap edilen poçta markalarynda, pul birliklerinde şahyryň keşbi özüne mynasyp hormatly orny eýeledi. Heýkelleri dürli şäherleri bezedi.

Amangözel AMANOWA,
Türkmen döwlet bedenterbiýe
we sport institutunyň sport
žurnalistikasy hünäriniň talyby.

TÜRKMEN SAÇAGYNYŇ BEREKEDI

◆ Süýt we süýt önümleri türkmen tagamlarynyň arasynda irki döwürlerden bäri möhüm ony eýeleýär, çünki süýdüň örän ýokumly maddalara baýdygy, onuň adam bedeni üçin peýdalydygy ir zamanlardan bäri mälüm bolupdyr. Gahryman Arkadagymyzyň başlangyjy bilen neşir edilen «Bereketli türkmen saçagy» atly kitapda süýdüň ähmiýeti dogrusynda şeýle diýilýär: «Öz ewolýusiasynyň ähli döwürlerinde türkmenleriň durmuşynda süýt iňňän wajyp ony eýeläpdir. Şunuň netijesinde süýdi gaýtadan işlemeğiň täsin tehnologiýasy dö-räpdir. Süýdüň özi hem içgi hökmünde ulanylýpdyr, ondan köp görnüşli önümler, Günüň aşagynda guradylan gurtlar taýýarlanylýpdyr».

Maldarçylyk hojalygynda süýdi gaýtadan işlemeğiň islendik usuly onuň iýmit hökmünde ulanylyş möhletini uzaltmalyga gönükdirilendir. Utgaşykly ekerançylyk-maldarçylyk hojalygyny ýöreden türkmenlerde uzak ýyllaryň dowamynda oba hojalyk mallarynyň süýdünü gaýtadan işlemeğiň galyndy-syz tehnologiýasy kemala gelipdir. Bu döpler asyrlaryň dowamynda kämilleşdirilip, nesilden-nesle geçirilip, olaryň aglabasy hususy hojalyklarda biziň günlerimizde hem dowam etdirilýär.

Türkmenlerde süýt önümlerini taýýarlamagyň esasy iki usuly ulanylýpdyr: bişirilýän süýdi gönezlik, ýagny süýtürşy bakteriýalary bilen uýadyp taýýarlanylýan önümler (gatyk, mesge, aýran, saryýag, süzme, gurt) we çig süýdi maýalyk bilen, ýagny syçug fermenti bilen uýadyp taýýarlanylýan önümler (peýnir, motal, sargan, gyzylgurt, garagurt). Türkmenistanyň dürli sebitlerinde peýnir önümçiliginde ulanylýan maýalygyň taýýarlanylýşynda käbir aýratynlyklar yzarlanylýar. Maýa hökmünde (günbatar türkmenlerinde maýalyk, Bäherden etrabynyň daglyk obalarynda gor) bir gezek ene süýdünü emip, dürli sebäplere görä halallanan owlakdyr guzynyň garmy (Mary, Ahal sebitlerinde çopansöýer, Bäherden etrabynyň daglyk obalarynda ýaşayan türkmenlerde şirdan diýlip atlandyrylýar) ulanylýar. Etnografik maglumatlara görä, geçmişde guzy garmyny türkmeniň ak öýüniň tüýnüginden ýa-da täriminden asyp, tüssä kakadypdyrlar. Owlak-guzy garmynyň bolmadyk halatynda maýalyk hökmünde düýe ýüňüne dolanan borjak ulanylýpdyr. Nohur obasynda gor taýýarlamak üçin guradylan garyn syrçaly ýa-da çüýşe gaba salnyp, azrak arpa ýa-da bugdaý däneleri, duz goşulýar we üstüne peýnir suwy guýulýar.

Ýyly ýerde saklanylýan gor birnäçe günden soň taýýar bolýar. Gory ýaňy saglan çig süýde garyp, süýdi pitlerde basyryp goýýarlar. Goşulýan goruň mukdary süýdüň möçberine bagly bolýar (adatça, 10 litr süýde bir kase gor guýulýar). Gor azalsa, üstüne peýnir suwundan guýýarlar, uýadyjylyk güýji peselse, ony täzeden taýýarlaýarlar. Magtymguly etrabında guzy garmynyň içine duz, zäk, ýowşan (ýowşan peýnirine ýakymly ys berýär), bugdaý ýa-da arpa dänelerini atyp, biraz süýt guýup guradýarlar. Guradylan garmy mata dolap ýumşadyp, süýdüň içinde 3-4 gezek aýlap çykarýarlar we ýene-de guradyp goýýarlar. Kä halatda maýalyk hökmünde çebşegiň garmy hem ulanylýpdyr. Guradylyp goýlan garyn uzak wagtyň dowamynda özüniň uýadyjylyk güýjünü ýitirmändir. Soňky ýyllarda süýdi uýatmak üçin satuwda guradylan fermentleriň (pepsin) barlygyna we onuň süýt kärhanalarynda köpçülikleýin ulanylýandygyna garamazdan, öý şertlerinde türkmen zenalary diňe tebigy usul bilen taýýarlanan gory ulanmagy dowam etdirýärler.

Uýan süýt, ýagny deleme (günbatarda teleme, Pendi we Ýolöten sebitinde uý) görnüşi we tagamy boýunça ýuwan gatygy ýatladýar. Delemäniň suwy has oňat bölünip çykar ýaly, onuň ýüzünden pyçak ýöredip, biraz duz sepýärler we ýene-de pitileriň gapagyny ýapyp, bir salym goýýarlar. Soňra delemäni ak matadan tikilen uly haltalara guýup, suwy sarygar ýaly iki daşyň ýa-da tagta agajyň arasynda goýýarlar. Biraz salymdan suwy sarygan peýniri 10×10 sm ölçegdäki bölekler bölüp, duza batyrýarlar we pitä salyp goýýarlar. Duzlanan peýnir salkyn ýerde birnäçe wagtlap zaýalanman durýar. Peýniri iýmezden öň sowuk suwda ýuwup, üstüne süýt guýýarlar. Demirgazyk-günbatar Türkmenistanda sykman diýlip atlandyrylýan ýumşak peýniri kiçiräk bölekler bölüp, duz sepýärler we guradýarlar. Guradylan bölekler peýniri diýilýär. Guradylan peýnir indiki sagym möwsümüne çenli huruş hökmünde saklanylýar.

Motal derini taýýarlamak üçin çebşi soýup, derisini bitewüligine sypyryp alýarlar we tüýüni keltejik gyrkyp, mylaýym suwda mazaly ýuwýarlar. Bujaklaryny we artbujagyňy daş ýa-da tagtalyk goýup, howa girmez ýaly edip daňýarlar we çöwürýärler. Soňra deriniň daşyna duz sepip, boýun ta-

rapyny berk ýüp bilen daňyp, çişirip, jaýyň içinde, salkyn ýerde 3-4 günläp asyp guradýarlar. Biraz gurandan soňra ony arassa howa çykaryp, ýene-de birnäçe wagtlap asyp goýýarlar. Motal deriniň içine peýnir salynjak wagty taýýar derini suwa salyp ýumşadýarlar.

«Sary sanaç getirdim, sargan beriş, baýlarym» diýlen setirlerde ýatlandyrylan sargan hem enelerimiziň taýýarlan peýniriniň bir görnüşidir. Sargan maýalyk bilen uýadylan süýdi haýal otda uzak wagtlap gaýnatmak arkaly taýýarlanylýar. Çoýun gazanda uýadylan süýt deleme bolandan soň, onuň suwy gowy bölünip çykar ýaly, kepgir bilen atanaklaýyn bölüp, haýal otda tä suwy azalýança gaýnadýarlar. Suwy azaldygyça, gazanyň aşagyndaky ody güýçlendirip, sargan düýbüne tutmaz ýaly kepgir aýlaýarlar. Sarymytly-gyzgylt reňkli sargan taýýar bolandan soňra, ony suwundan süzüp, agaç gapagyň üstüne çykaryýarlar. Sarganyň şol durşuna hem iýýärler, geçmişde ony guradyp, sanaja salyp, gyşa saklapdyrlar. «Şagrap duran» sarganyň süýjümtil tagamy bolup, ol çay bilen süýji deregine içilipdir. Häzirki wagtda sarganyň taýýarlanylýş döpleri köp ýerlerde unudylyp, ol Balkan welaýatynda käbir hususy hojalyklarda taýýarlanylýar we bazarlarda satuwa çykarylýar. Uýadylan süýdi gaýnatmak arkaly peýnir taýýarlamak usuly türki dilli halklaryň birnäçesine mahsus bolup, başgyrtlarda şeýle peýnir «azikaý», gyrgyzlarda «ežigeý», gazaklarda «kzyl ýerimşik» ady bilen bellidir. Şol bir wagtda hem peýniriň bu görnüşi Orta Aziýanyň oturmly halklarynda duş gelmeýär.

Türkmenlere mahsus bolan süýt önümlerini taýýarlamagyň galyndysyz tehnologiýasynyň çäklerinde geçmişde peýnir önümçiliginde galýan peýnir suwundan we aýran süzülende emele gelýän çökellik suwdan garagurt, sargan suwundan gyzylgurt gaýnadylypdyr.

Görüşimiz ýaly, türkmenler tebigy usullary ulanmak arkaly süýtten peýniriň birnäçe görnüşlerini taýýarlapdyrlar we olary birnäçe wagtyň dowamynda zaýalaman saklamagyň täsin tärlerini ulanypdyrlar. Süýt önümleriniň saklanylýşynyň milli döpleri örän irki döwürlerden gözbaş alyp gaýdýar. Bu döpler türkmen topragynda kemala gelip, olaryň ulanylyşy hojalygyň görnüşine bagly bolupdyr. XX asyryň ikinji ýarymynda öý şertlerinde taýýarlanylýan süýt önümleriniň görnüşleri biraz azalýar. Hususy hojalyklarda mallaryň baş sanynyň kemelmegi dowar süýdünüň we ondan taýýarlanylýan önümleriň iýmit ulgamynda azalmagyna getirýär. Süýt önümleriniň yörte döwlet kärhanalarynda öndürilip satuwa çykarylmagy, gündelik durmuşda sowa-dyjy enjamlaryň ulanylyp başlanylmagy sargan, sykman, mesge, saryýag ýaly önümleriň her bir hojalykda taýýarlanylmagynyň zerurlygyny we süýt önümleriniň konserwasiýa meselesini aradan aýyrýar. Muňa garamazdan, milli mirasymyza aýawly garaýan halkymyz pederlerimiziň asyly döplerini nesilden-nesle geçirip, döwürüň talaplaryna görä kämilleşdirip, şu günlere çenli saklap gelýär.

Maýa BEKNAZAROWA,
Myrat Garryýew adyndaky TDLU-nyň Jemgyýeti
öwreniş ylymlary kafedrasynyň mugallymy.

BEDENTERBIÝE WE SPORT

◆ «Sagdyn nesil — bagtyýar geljek» diýen at bilen Gökdere jülgesinde ýerleşýän «Nesil» çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezinde dynç alýan çagalaryň arasynda hereketli we sanly sport görnüşleri boýunça ýaryşlar geçirildi.

Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komitetiniň, Türkmenistanyň Bilim ministrliginiň, Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Merkezi Geňeşiniň hem-de Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunyň bilelikde guramagynda geçirilen bu ýaryşlarda merkezde dynç alýan çagalar fijiatal sport tansy bäsleşikleri (sport tansy wideo oýun simulýatory+sport tansy), fijiatal-futbol ýaryşlary (futbol wideo oýun simulýatory+5x5 futzal), fijiatal-stol tenisi ýaryşlary (stol tenisi wideo oýun simulýatory+stol tenisi), «Başarjaň çagalar» diýen ugur boýunça bedenterbiýe we sport hereketli oýun görnüşleri boýunça bäsleşdiler.

Ýeňiji bolan çagalara Hormat hatlary hem-de sowgatlar gowşuryldy.

Maýsa ŞAÝYMOWA, Türkmen döwlet bedenterbiýe we sport institutunyň Bedenterbiýe fakultetiniň talyby.

◆ Balkan welaýatynyň bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň 4-nji we 5-nji sport mekdepleriniň, Türkmenbaşy şäher, Türkmenbaşy we Gyzylarbat etrap bedenterbiýe we sport bölümleriniň guramaklarynda tomus dynç alyş möwsüminiň II we III tapgyrlarynda Balkan welaýatynyň çäginde ýerleşýän «Balkan», «Daýanç», «Arzuw», «Gara altyn», «Dürdäne» çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezlerinde dynç alýan çagalaryň arasynda ýaryşlar geçirildi. Olar sportuň kiçi futbol, tennis, woleýbol, basketbol 3x3, stol tennis, şaşka görnüşleri, tanap çekmek, şeýle-de kiçi ýaşly mekdep okuwçylaryndan düzülen toparlaryň arasynda «Şadyýan estafeta oýunlary» atly hereketli oýunlar boýunça özara güýç synanyşdylar.

Bäsleşigiň jemi boýunça baýrakly orunlara mynasyp bolan çagalara welaýatyň jemgyýetçilik guramalarynyň ýadygärlik sowgatlary gowşuryldy.

Arzuw AMANGELDIÝEWA, Balkan welaýatynyň bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň 3-nji sport mekdebiniň usulyýetçisi.

◆ TMÝG-niň Kerki etrap Geňeşi, Türkmenistanyň «Türkmenistan» döwlet täjirçilik bankynyň Kerki şahamçasynda zähmet çekýän işgärleriň arasynda «Sanly ulgam we ýaşlar» atly wagyz-nesihat çäresi geçirildi. Çärede Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Lebap welaýatynyň Kerki

etrap Geňeşiniň guramaçylyk bölüminiň hünärmenleri, şeýle-de Türkmenistanyň «Türkmenistan» döwlet täjirçilik bankynyň hünärmeni J.Muradowa çykyş etdi. Olar sanly ulgamyň milli ykdysadyýetimizi kuwwatlandyrmak boýunça alnyp barylýan işleri iletmekekde uly ähmiýete eýedigini nygtadylar.

Oýdin AŞIROWA, TMÝG-niň Kerki etrap Geňeşiniň sanly ulgam boýunça hünärmeni.

◆ Hormatly Prezidentimiziň ýurdumyzda sporty, ylmy, bilimi ösdürmek babatda alyp barýan döwlet syýasatyny wagyz etmäge goşant goşmak, ýaşlarymyzy watan söýüji edip terbiýelemek, ýaş nesliň ruhubelent bolmagyny gazanmak, sporta bolan söýgüsini ösdürmek ugrunda giň gerimli işler durmuşa geçirilýär. Bu ugurda öňde goýlan wezipelerden ugur alnyp, Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Balkan welaýat, Esenguly etrap Geňeşleri, etrap bilim bölümi, etrap bedenterbiýe we sport bölümi bilen bilelikde ýaşlaryň arasynda sportuň oýun görnüşleri boýunça bäsleşik geçirildi. Yaryşyň jemi boýunça tapawutlanarlara guramaçylyk tarapyndan sowgatlar we Hormat hatlary gowşuryldy.

Bagtyýar MATDYÝEW, hünärmen.

◆ Daşoguz welaýatynyň Bedenterbiýe we sport baradaky Baş müdirliginiň Görogly etrabynyň 3-nji sport mekdebinde ýaş zehinlileri saýlap-seçip almakda, ýaşlary sporta çekmekde we güýçli türgentleri ýüze çykarlamakda, ýöriteleşdirilen şertlerde taýýarlamakda hem-de halkara derejeli ussatlyga çenli ösdürmekde meýilnamalaýyn işler alnyp barylýar. Mekdepde sportuň 8 görnüş hereket edip, olara woleýbol, futbol, tennis, stol tenisi, ýeňil atletika, milli göreş, akroba-

tika, kýokuşinkaý karate ýaly görnüşlerden 20-ä golaý tälimçi-mugallym zähmet çekýär, 500-e golaý türgenler bolsa türgenleşik geçýär. Mekdebimiziň türgentleri sport görnüşleri boýunça türgenleşip, ýurdumyzyň çäginde geçirilýän dürli ýaryşlara gatnaşyp, dürli derejedäki medallara we baýrakly orunlara, Hormat hatlary mynasyp bolýarlar.

Soltanbibi SARYBAÝEWA, Daşoguz welaýatynyň Görogly etrabynyň 3-nji sport mekdebiniň instruktur usulyýetçisi.

◆ Ýurdumyzyň ähli künjeginde bolşy ýaly, häzirkki günlerde hem bagtyýar dynç alyş ajaýyp Awazanyň kenarynda hem dowam edýär. Hormatly Prezidentimiziň bimöçber aladalary bilen gurlan kenarýaka binalarynyň arasynda ýörite çagalara niýetlenen «Daýanç», «Arzuw», «Gara altyn», çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezleri bar. Tomus paslynda bagtyýar körpeler we ýetginjekler bu mekanda oňat dynç alyp, öz saglygyny berkidýärler. Şeýle hem joşgunly deňiz tolkunlarynyň mahmal owazyna beslenen sapaly kenarda gurlan «Balkan», «Daşoguz», «Lebap», «Ahal» dynç alyş merkezlerinde maşgala bolup dynç almak üçin aňrybaş amatlyklar döredilendir.

Çagalar sagaldyş we dynç alyş merkezlerinde Türkmenistanyň Magtymguly adyndaky Ýaşlar guramasynyň Balkan welaýat Geňeşi tarapyndan çagalaryň arasynda gyzykly çäreler, çekeleşikli sport ýaryşlary, täsin gezelençler yzygiderli guralýar. Geçirilýän sport ýaryşlaryna we dürli bäsleşiklere çagalar hem höwes bilen gatnaşýarlar. Çagalar öz wagtlarynyň köp bölegini internet-kafelerde, kitaphanalarda, Janly tebigatyň milli muzeýinde, seýilgählerde ýygý-ýygýdan geçirýärler.

Oguljeren ÇENDIROWA, hünärmen.

«ÝÜPEK ÝOLY» RALLISI DOWAM EDÝÄR

◆ Russiýa Federasiýasynyň çäginden Mongoliýa tarap uzaýan «Ýüpek ýoly» rallisiniň soňky tapgyrlary türkmen ekipažlary üçin diýseň düşümlü boldy. Ýaryşyň başynjy gününde gatnaşyjylar Russiýa Federasiýasy bilen Mongoliýanyň serhedinden geçdiler we «ebedi gök asmanyň ülkesi» hasaplanýan ýurduň giňişliginde çarkandakly menzilleri külterlediler. 555,42 kilometre uzan tapgyr deňiz derejesinden 1200 — 2150 metr belentlikde dowam etdi.

T2 ýaryşynda Türkmenistanyň Awtomobil sporty federasiýasynyň ekipažy başynjy tapgyryň ýeňijisi boldy. Maksatmyrat Daňatarowyň ekipažy tapgyryň bellenen menzilini ilkinji bolup geçdi. Bu ýaryşda ikinji netijäni «LADA Sport ROSNEFT Raid» toparyndan Mihail Mitýaýew görkezdi. Ol umumy hasapda birinji orny eýeleýän Andreý Suşensowu yzda galdyrdy.

Şeýlelikde, T2 ýaryşynda umumy hasap boýunça Suşensow we Melnikow öňde barýar. Anton Melnikowdan öňe geçen Maksatmyrat Daňatarowyň ekipažy öňdäki üçlügi jemleýär. Türkmen ekipažlarynyň ýene biriniň — «Türkmenawtoulaglary» agentliginiň türgentleri Merdan hem Şöhret Toýlyýewleriň bolsa başynjy orunda barýandyklaryny ýatladýarys.

www.awtoulag.gov.tm

ПОБЕДА ДАНАТАРОВА

Экипаж Федерации автомобильного спорта Туркменистана под управлением двукратного призёра ралли «Шелковый путь» Максатмырата Данатарова стал сильнейшим в зачёте серийных внедорожников T2. Второй результат на дистанции показал Михаил Митяев из LADA Sport ROSNEFT Raid, который вновь опередил лидера общего зачёта Андрея Сушенцова. В общем зачёте пару лидеров класса T2 — Сушенцова и Митяева — теперь разделяют 11,5 минут. Данатаров занимает третью позицию, опережая Антона Мельникова. Пятёрку замыкает экипаж братьев Тойлыевых.

***

Андрей Сушенцов завоевал ещё одну победу в зачёте серийных внедорожников T2 и существенно упрочил своё преимущество в общем зачёте. Дело в том, что один из его главных соперников Михаил Митяев из LADA Sport ROSNEFT Raid после неудачного спуска с дюны столкнулся с техническими проблемами и завершал спецучасток по асфальтовой дороге — экипажу засчитано отставание в десять часов. А у Антона Мельникова из команды «Подмосковье» заклинило двигатель, и экипаж досрочно закончил гонку.

www.silkwayrally.com

DÖRT ISLEG

Gyş pasly başlanypty. Mitýa hezil edip buzda taýyp oýnap ýördi. Birdenem ылgap gelip kakasyna:

— Gyşda nähili hezil! Käşgä diňe gyş bolajysady — diýdi.

Kakasy jübüsinden ýandepderçesini çykaryp:

— Me, al, islegiňi şuňa ýaz — diýdi. Mitýa hem ýazdy.

Basym bahar pasly geldi. Mitýa dürli reňkli kebelekler bilen ýaşyl çemenlikde kowalaşyp oýnady, gül ýygdy, soňra ылgap kakasynyň ýanyna gelip, şeýle diýdi:

— Ýazda nähili gözellig! Diňe bahar bolmagyny isleýärin.

Kakasy ýene ýandepderçesini çykardy we Mitýa islegini ýazmagy buýurdy.

Tomus geldi. Mitýa kakasy bilen meýdana ot ýatymaga gitdi. Oglan bütün gün hezil etdi: balyk tutdy, miwe ýygdy, hoşboý usly otlaryň üstünde ýatdy we agşam kakasyna:

— Bu gün gatý hezil etdim! Tomus gutarmasady — diýdi. Öňki gezekler ýaly Mitýa bu islegini hem şol ýandepderçä ýazdy.

Güýz geldi. Hasyl ýygnaлды. Gyrgyzlyt almalar we sary armytlar... Mitýa begenip, kakasyna şeýle diýdi:

— Güýz ýylyň iň gowy wagtydyr!

Kakasy depderini çykaryp ogluna görkezdi. Onuň ýylyň dört pasly hakynda-da edil şol bir zady aýdandygyny tassyklady.

Rus dilinden terjime eden Dursun
MERETGELDIÝEWA,
Türkmenbaşy şäherindäki 13-nji orta
mekdebiň okuwçysy.

DUŞUŞYKDA

Ýüregimiz gürsülde diňbe-deň,
Bu zatlara sebäpkärdik ikimiz.
Biziň tanyşlygymyz tötänlik däl,
Bardy aramyzda meňzeş ýerimiz.

Her depede seniň adyň bar eken,
Menziliňi salgy beren gollarda.
Aýak ызым däl-de, ýazgydym bardyr,
Seň ýanyňa alyp baran ýollarda...

Goňur gözleriňe sereden çagym,
Ötegi wagt biraz salym togtady.
Ýagyşam ýagypdy. Ýogsa şol pursat
Ýalyn öwsün jöwzalaryň wagtydy.

Yşyk berdi ýürekdäki ызkymyz,
Çal bulutlar garaltsa-da dünýäni.
Köplenç bizlik bolup durka tebigat
(Heý-de, umyt ызer ýaly dünýämi?!)

Baksam bir dem ýüzüm ýuwan asmana,
Güneş gözütime berende ýanyň.
Böleklenen bulutlaryň ýakasy
Biziň ызkymyza tutaşan ýaly.

MENIŇ

Birleşdirip birleşmezek ýollary,
Seniň bilen ädim ädesim gelýär.
Geçen günü hasap etmän öwrümiň,
Täze günden bile gädesim gelýär.

Dertleriňi ses-sedasyz ogurlap,
Ony öçmez oda atasym gelýär.
Gündizler işiňe ýardamym berip,
Gijeler bagrynda ýatasym gelýär.

Aljyraýyp bolsam-da men elem-tas,
Saňa «Söýjäni!» diýip aýdasym gelýär.
Geçenleri täleýiňden öçürüp,
Täzeden ýüregiňe gaýdasym gelýär.

GARAŞMAK

Garaşmak —
Ýyllaň meniň üçin ýazan kanuny,
Mermer deý daşlaryň aýasyn gazap.
«Ýakynlaşaryň» diýip, garaşdygymça,
Salgymlaň içinden görünýär azap.

Garaşmak —
Seniň soňy jemlenmedik hekaýaň,
Meniň bolsa ýazyp bilmedik şygrym.
Ne saňa gowuşýan, ne-de esere,
Iki ot içinde köreýär bagrym.

Garaşmak —
Belki, seniň saýlap alan ýoluňdyr,
Öz garaşyň kibi düz, baýyr, dagly...
Gedaýyň tamsasy bir döwüm nana
Meň tamakin bagtym bir saňa bagly.

YKBALA SORAGLARYM

Hiç düşüňip bilmän oýunlaryňa
Ykbal, ýadadym men aglamaklykdan.
Ýüregimi hasrat bilen dyrmalap,
Öz-özümü her dem aldamaklykdan.

Haraý istäp baksam eger asmana,
Günem girýär goltugyna bulutlaň.
Meni ýerde oňlamadyk ýagyşlaň,
Menem Ýeriň perzendi men, unutmaň!

Sabyr käsäm pürlenípdir bireýüäm,
Uçup gitdi, syrym bilen durnamam.
Eger haýyr bolsa ýoluň ahyry,
Azaplardan boýun burup durmanam.

Kim gönenjek, meniň kibi ejizi,
Salgymlaryň aldawyna aldyryp?!
Barybir, giderin, eglenmän artyk,
Şygrylarmy perzendim deý galdyryp!

Zergül YLYASOWA,
Lebap welaýatynyň Dänew etrabynyň
Derýabaş obasynyň ýaşajysy.

ВМХ-МОТОКРОСС

ВМХ-гонки возникли на основе увлечения мотокроссом, которое охватило Калифорнию в 1960-х годах, когда молодые люди начали гонять на своих мотоциклах по импровизированным трассам по всему штату. В начале 1980-х ВМХ-гонки начали развиваться как полноценный вид спорта. В 1981 году была основана Международная федерация ВМХ-гонок, а через год был проведен первый чемпионат мира по ВМХ. В 1993 г. ВМХ-гонки стали дисциплиной, развитие которой идет под эгидой Международного союза велосипедистов (UCI), что стало первым шагом на пути к включению в программу Олимпийских игр.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

В 2003 году Международный олимпийский комитет включил ВМХ-гонки в число видов спорта, представленных в программе Олимпийских игр 2008 года в Пекине. Несмотря на относительно короткую историю этого вида спорта на олимпийской арене, некоторые спортсмены уже успели заявить о себе на Играх: двукратная чемпионка Олимпийских игр Мариана Пахон из Колумбии, а также чемпион Токио-2020 и чемпион мира-2021 Ник Кимманн из Нидерландов – фавориты в борьбе за высшую ступень пьедестала почета в Париже-2024.

ВМХ-ФРИСТАЙЛ

ВМХ-фристайл родился в 1970-х годах из воображения детей и подростков Калифорнии, которых вдохновляли движения гонщиков ВМХ в этом регионе. В последующие десятилетия этот вид спорта становился все более популярным и был включен в программы соревнований по экстремальным видам спорта, включая X Games в 2000-х годах и Международный фестиваль экстремальных видов спорта FISE. Первый Кубок мира по ВМХ-фристайлу был организован Международным союзом велосипедистов (UCI) в 2016 году в рамках Международного фестиваля экстремальных видов спорта.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

На Юношеских Олимпийских играх 2018 года в Буэнос-Айресе ВМХ-фристайл впервые вышел на олимпийскую сцену. Захватывающее зрелище на глазах у большого числа зрителей убедило МОК в перспективности этого вида городского спорта.

После дебюта в Токио-2020 ВМХ-фристайл будет представлен и на Олимпийских играх-2024 в Париже.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ГРЕБЛЯ

В Древнем Египте, Греции и Риме гребля было способом передвижения. И только в Англии в конце XVII – начале XVIII вв. она стала видом спорта. Первым крупным соревнованием по гребле была лодочная регата «Оксфорд – Кембридж». Она проводится ежегодно с 1829 года.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

Соревнования по академической гребле проводились на всех Играх, за исключением первой современной Олимпиады. В Афинах в 1896 году планировалось провести мужские соревнования. Они должны были состояться в море, но были отменены из-за плохой погоды.

Женские соревнования включены в программу Игр, начиная с Монреаля-1976. Представители США выиграли наибольшее число олимпийских медалей в академической гребле – 89, в том числе 33 золотых. Сэр Стив Редгрейв из Великобритании, в коллекции которого пять золотых медалей Игр и одна бронзовая, и Элисабета Липэ-Оленюк из Румынии, обладательница пяти золотых, двух серебряных, одной бронзовой наград Игр, считаются самыми титулованными гребцами в олимпийской истории.

БАДМИНТОН

Бадминтон — вид спорта, в котором играют ракеткой. Точное происхождение его до сих пор остается загадкой. Бадминтон произошел от старой игры с маленькой ракеткой и воланом, которая была популярным развлечением в Европе, особенно среди представителей зажиточных классов. Однако неизвестно, когда именно эта игра превратилась в соревновательный вид спорта. Одна из правдоподобных теорий заключается в том, что в бадминтон впервые начали играть в доме герцога Бофорта в Глостершире где-то в начале 1860-х годов, и поэтому этот спорт был назван в честь поместья Бадминтон-хаус. Игра попала в Индию, где стала популярным видом спорта, и постепенно распространилась по британским колониям, а затем по Европе и Восточной Азии.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

Бадминтон дебютировал на Олимпийских играх в качестве показательного вида спорта в 1972 году в Мюнхене и был включен в качестве показательного вида спорта в программу Олимпийских игр в Сеуле в 1988 году. Официально он стал частью программы олимпийских соревнований на Играх 1992 года в Барселоне. Тогда были разыграны 4 комплекта медалей.

Смешанный парный разряд был добавлен четыре года спустя в Атланте.

БАСКЕТБОЛ

Баскетбол был придуман Джеймсом Нейсмитом для поддержания физической формы его учеников в зимнее время. В декабре 1891 года преподаватель физкультуры Спрингфилдского колледжа искал подходящий вид спорта для своих студентов и изобрел его. Многие правила созданной им игры действуют до сих пор. Первые международные игры были проведены в 1920-х годах, а первые чемпионаты мира среди мужчин и женщин — в 1950-х.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

Впервые баскетбол был представлен на Олимпийских играх в качестве демонстрационного вида на Играх 1904 года в Сент-Луисе. Эти соревнования являлись частью чемпионата Америки по баскетболу, и в них участвовали только американские команды. Баскетбол стал официальным олимпийским видом спорта на Играх 1936 года в Берлине. Женский баскетбол впервые был включен в олимпийскую программу спустя 40 лет, на Играх 1976 года в Монреале.

Исторически сложилось так, что Соединенные Штаты доминировали в виде спорта, изобретенном на их территории.

БАСКЕТБОЛ 3x3

Считающийся городским видом спорта номер один в мире, баскетбол 3x3 берет свое начало в уличном баскетболе — неформальном варианте классической игры. Баскетбол 3x3 прошел путь от игры на открытых площадках городов до включения в программу Олимпийских игр. И за это время, на протяжении многих лет Международная федерация баскетбола (FIBA) — постоянно создавала структуру соревнований по баскетболу 3x3. Появление таких соревнований, как 3x3 World Tour (Мировой тур по баскетболу 3x3) и 3x3 Superleague (Суперлига по баскетболу 3x3) во Франции, отражает стремительный рост популярности этого молодого вида спорта.

ОЛИМПИЙСКАЯ ИСТОРИЯ

Баскетбол 3x3 впервые был представлен в программе Юношеских Олимпийских игр в 2010 году в Сингапуре. Соревнования в этом виде также прошли на Юношеских Олимпийских играх 2014 года в Нанкине и Юношеских Олимпийских играх 2018 года в Буэнос-Айресе. На фоне оглушительного успеха этого молодого вида спорта МОК в 2017 году объявил о своем решении включить баскетбол 3x3 в программу Олимпийских игр 2020 года в Токио, где были разыграны первые награды в баскетболе 3x3 среди мужчин и женщин.

(Продолжение следует)

ОН ВЫВЕЛ АНГЛИЮ В ФИНАЛ

◆ Сборная Англии — в финале чемпионата Европы! Команда Гарета Саутгейта вырвала победу в полуфинале у Нидерландов (2:1). А решающий мяч на 90+1-й минуте забил Олли Уоткинс, который вышел на поле только в концовке. До этого на Евро нападающий провёл всего 21 минуту. Рассказываем, что за игрок вывел англичан во второй финал чемпионата Европы в истории.

РАССКАЗЫВАЕМ ОБ ОЛЛИ УОТКИНСЕ, КОТОРЫЙ СДЕЛАЛ УДИВИТЕЛЬНЫЙ ПРОГНОЗ ПЕРЕД ПОЛУФИНАЛОМ

◆ До 2020 года вы могли слышать о Уоткинсе, только если интересуетесь английским Чемпионшипом. Олли — воспитанник «Эксетер Сити» (сейчас выступает в Лиге 1), а в 2017-м перебрался в «Брентфорд». Первые два сезона Уоткинс забивал по 10 мячей. Не самая крутая статистика для Чемпионшипа, где проводится 46 туров. А вот сезон-2019/2020 стал прорывным: 25 голов и повышение — за ним пришла «Астон Вилла».

Бирмингемцы к тому моменту уже вернулись в АПЛ и усилили состав лучшим форвардом второй английской лиги. «Вилла» заплатила «Брентфорду» за Олли € 34 млн — солидно!

Уоткинс сразу стал основным нападающим бирмингемцев. И доказывает уровень каждый сезон, забивая не менее 10 мячей в АПЛ. Параллельно растёт и трансферная стоимость: по-

сле перехода она составляла € 30 млн, сейчас — уже € 65 млн. Многие нападающие с подобной историей карьеры проводят один хороший сезон, а затем «сдуваются». Дэнни Ингс, Рики Ламберт, Эндрю Кэрролл — примеров много. Но Уоткинс не из этой категории. Он стабилен и становится только лучше. А в 2021-м Олли заслуженно дебютировал за сборную Англии.

Эксперты в Англии требовали, чтобы Саутгейт доверял Олли чаще. В матче с Нидерландами тренер сборной Англии решил выпустить Уоткинса. Олли не подвёл: на 90-й минуте получил пас от Коула Палмера (тоже вышедшего на замену), развернулся и пробил в дальний угол из-под Стефана де Врея. И ошачествил всю страну!

www.sports.ru

ЛАМИН ЯМАЛ ПОПАЛ В ОДИН РЯД С МЕССИ ПО ИНТЕРЕСНОМУ СТАТИСТИЧЕСКОМУ ПОКАЗАТЕЛЮ

◆ 16-летний вундеркинд сборной Испании Ламин Ямал стал одним из главных героев первого полуфинала чемпионата Европы-2024 против сборной Франции, который команда Луиса де ла Фуэнте выиграла 2:1. Именно Ямал на 21-й минуте невероятным дальним ударом сравнял счет после того, как Испания пропустила быстрый гол.

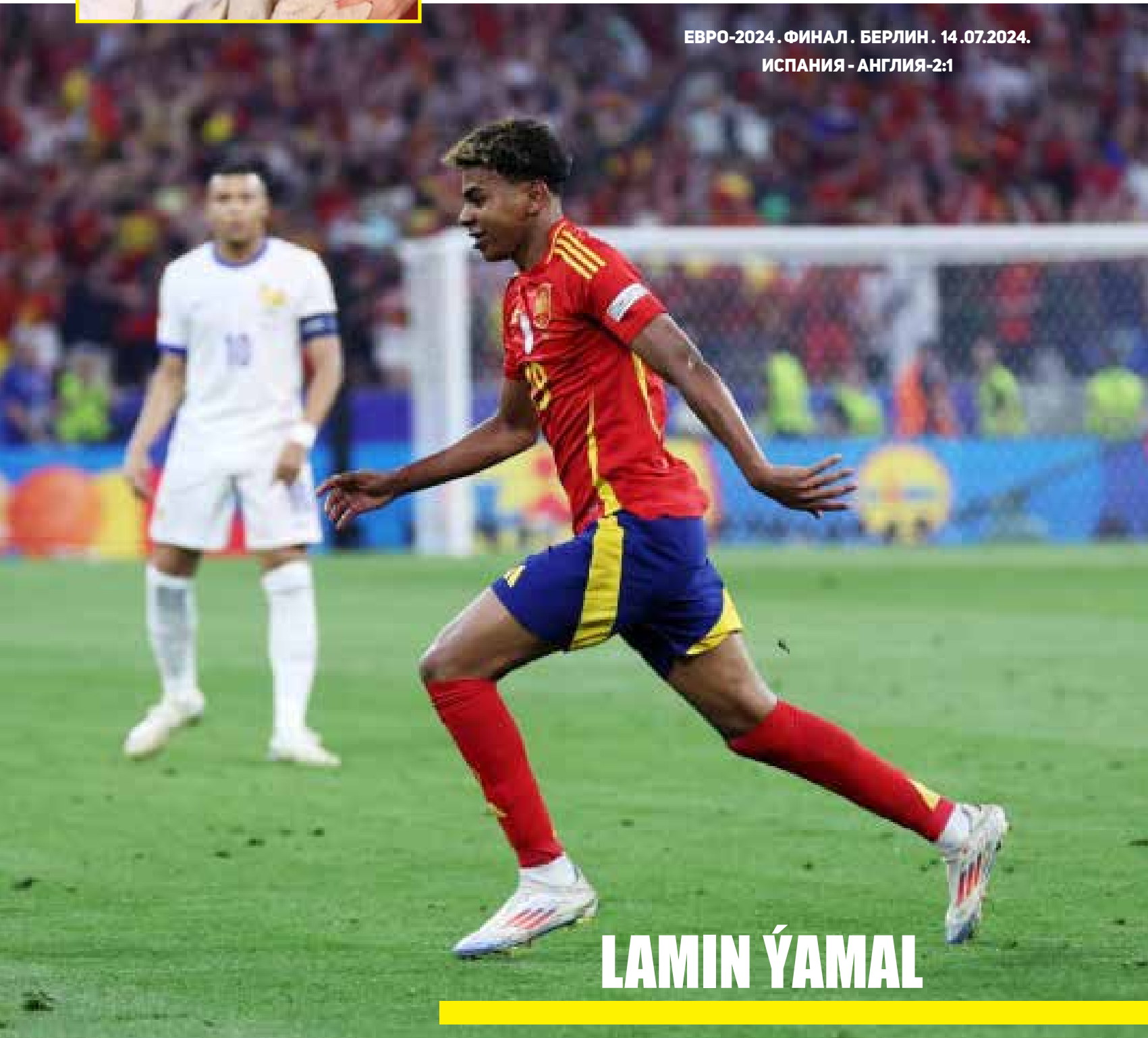
Однако голы и голевые пасы – не единственное, чем Ямал отличился на текущем Евро. На двух последних топ-турнирах (ЧМ-2022, Евро-2024) было только два футболиста, которые оформили по 15+ передач под удар, 15+ ударов и 15+ успешных обводок. Эти футболисты – Лионель Месси и Ламин Ямал.

Напомним, Ямал стал самым молодым автором гола в истории полуфиналов чемпионатов мира и Европы. Также он является самым молодым игроком в истории чемпионатов Европы.

www.dailysports.net

ЕВРО-2024. ФИНАЛ. БЕРЛИН. 14.07.2024.

ИСПАНИЯ - АНГЛИЯ-2:1

LAMIN YAMAL

СБОРНЫЕ КОЛУМБИИ И АРГЕНТИНЫ ВЫШЛИ В ФИНАЛ КУБКА АМЕРИКИ ПО ФУТБОЛУ

Сборная Аргентины по футболу обыграла команду Колумбии и в 16-й раз стала победителем Кубка Америки. Финальный матч, который состоялся на стадионе «Хард Рок» в Майами (США), завершился в дополнительное время со счетом 1:0 в пользу аргентинцев (основное время - 0:0).

В рамках матча за третье место встречались Канада и Уругвай. Основное время матча завершилось вничью со счетом 2:2. Уругвайцы забили первыми, потом пропустили дважды, после чего Луис Суарес сравнял счет в компенсированное время. В серии пенальти уругвайцы оказались сильнее.

ИССЛЕДОВАТЕЛИ СОБРАЛИ ДАННЫЕ ДОЛГОЖИТЕЛЕЙ ПО ВСЕМУ МИРУ И ВЫЯСНИЛИ, ЧТО ИХ ОБЪЕДИНЯЕТ

◆ Дэн Бюттнер, исследователь, научный сотрудник National Geographic, после 20 лет интервью с долгожителями и посещения «голубых зон», районов мира, где, как правило, люди живут дольше, узнал, что если проанализировать данные о счастье по всему миру, то счастливее остальных те, кто живут рядом с водой, поделились новостью CNBC.

Четыре из пяти «голубых зон» находятся на воде:

Окинава (Япония), Сардиния (Италия), Икарция (Греция), Никоя (Коста-Рика).

«Возможно, вода оказывает успокаивающее действие, а возможно, благодаря ей смягчается климат, — говорит Бюттнер. — Но, похоже, она делает нас счастливее».

Счастье не единственный положительный эффект жизни у воды. Систематический обзор 2017 года, опубликованный в журнале BMJ Open, показал, что времяпрепровождение вблизи побережья, озер или рек может укреплять здоровье и благополучие и предотвращать болезни.

Сам Бюттнер живет в Майами-Бич и говорит, что география играет большую роль в его благополучии. «Но дело не столько в воде», — говорит он. Вместо

этого он считает, что привлекательное местоположение и погода помогают ему вести здоровый образ жизни.

«Сейчас я смотрю на океан, где каждый день плаваю, и на пляж, по которому я каждый день гуляю, — сказал он. — Я намеренно выбрал место, где очень легко и привлекательно заниматься физической активностью круглый год, не прилагая особых усилий».

Он стремится ежедневно двигаться, занимаясь теми видами деятельности, которые ему нравятся, в том числе стоячим пэддл-серфингом или упражнениями меньшей интенсивности, например ходьбой.

«Главное — не интенсивная физическая активность. Нет боли — нет пользы. Верно и обратное, — говорит Бюттнер. — Когда нет боли, есть польза, потому что когда нет боли, вы с большей вероятностью будете делать это каждый день».

Ранее Дэн Бюттнер назвал Сингапур «голубой зоной 2.0». Но если первоначальные голубые зоны возникли в результате естественных обстоятельств, то голубые зоны 2.0 созданы человеком. Бюттнер назвал девять факторов, которые позволяют Сингапuru по праву считаться страной, способствующей долголетию.

Подготовлен по материалам интернет-изданий.

BOSAGADA PARIŽ OLIMPIADASY

1896-njy ÝYLDA AFINYDA GEÇIRILEN ILKINJI OLIMPIYA OYUNLARYNDAN 2024-nji ÝYLDA PARIŽDE GEÇIRILJEK TOMUSKY OLIMPIADA ÇENLI

◆ Ýer üzünde dört milliard töweregi adamy özüne çekýän, dört ýyldan bir gezek geçirilýän, dünýä halklarynyň arasynda dostlugy, parahatçylygy we jebisligi pugtalandyran «Pariž Olimpiadasy» bosagada dur.

Häzirkä wagtda türkmen türgenleri Fransiýanyň Pariž şäherinde geçiriljek XXXIII tomusky Olimpiýa hem-de XVII Paralimpiýa oýunlaryna ýokary derejede taýýarlanýarlar.

Parižde geçiriljek iri sport ýaryşlaryna türgenlerimiziň örän işeň gatnaşyp, baýrakly orunlara eýe bolmaklaryny gazanmak ugurunda türgenleşikleri ýokary derejede alyp barmak üçin Aşgabat şäherindäki Olimpiýa şäherçede uzak möhletleýin we «Awaza» sport toplumynda möwsümleýin sportuň görnüşleri boýunça Türkmenistanyň ýygynydy toparlarynyň okuw-türgenleşik ýygynanuşyklaryny geçirmek üçin ýöriteleşdirilen sport bazalary döredildi. Arkadagly Gahryman Serdarymyz türgenleriň sebit we dünýä derejesindäki dürli ýaryşlarda üstünlikli çykyş etmeginiň köp babatda olaryň tälimçileriniň ussatlyk derejesine baglydygyny belleýär. Şundan ugur alyp, öňde boljak oýunlara gatnaşjak milli türgenlerimize tälimçileri bellemek, bu işde daşary ýurtlaryň meşhur tälimçilerini hyzmatdaşlyga çekmek işleri oňyn çözülýär.

XXXIII tomusky Olimpiýa oýunlary 2024-nji ýylyň 26-njy iýulyndan 11-nji awgusty aralygynda, XVII tomusky Paralimpiýa oýunlary 28-nji awgustdan 8-nji sentýabr aralygynda geçiriler. Tomusky Olimpiýa oýunlarynyň şygary «Geliň, oýunlara giň ýol açalyň» diýlip atlandyryldy.

Şeýlelikde, Pariž bir asyrlık arakesmeden soňra ýene bir gezek Olimpiýa oýunlaryny kabul eder. Taryhynda üçünji gezek Olimpiýa oýunlaryny kabul etjek Parižde mundan ozal 1900-nji we 1924-nji ýyllarda Olimpiadalar geçirilipdi. Parižde Olimpiýa oýunlarynyň geçiriljekdigi HOK-yň 2017-nji ýylyň 13-nji sentýabrynda Peruda geçirilen maslahatynda aýdyldy.

Ýene ýakyn wagtardan Parižde geçiriljek Olimpiýa oýunlary dünýä sportunyň taryhyna hemişelik ýazylar. Ýakyn günlerde Fransiýanyň paýtagty dünýäniň dürli künjeklerinden, şol sanda güneşli Türkmenistandan hem myhmanlary garşy alar.

Pariž Olimpiadasynda sportuň birnäçe görnüşleri boýunça geçiriljek ýaryşlary göni ýaýlymda alyp berijileriň sanawyna Aziýanyň «Dentsu», Braziliýanyň «Grupo Global», Kanadanyň «CBC/Radio-Canada» TSN,RDS, Hytaýyň CCTV, Ýewropa birleşiginiň «Discovery Communications», «Eurosport», Beýjik Britaniýanyň BBC, Wengriýanyň MTVA, Ýaponiýanyň «Japan Consortium», MENA-nyň «beIN Sports», Täze Zelandiýanyň «Sky Television», KHDR-nyň «SBS», Okeaniýanyň «Sky Television», Koreýa Respublikasynyň «SBS», Russiýanyň «Perwyý kanal» we ABŞ-nyň «NBC Uniwersal» ýaýlymlary goşuldy.

Ýurdumyzda sagdyn durmuş ýörelgelerine, köpçülikleýin bedenterbiýä we sporta giň ýol açýan Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli işlerinde hemişe üstünlik arzuw edýäris.

Laçyn BEGZADAYEWA,
Magtymguly adyndaky TDU-nyň
žurnalistika hünäriňiň talyby.

МАЙКЛ Б. ДЖОРДАН РАССКАЗАЛ, ЧТО ПОМОГАЕТ ЕМУ НЕ ТЕРЯТЬ МОТИВАЦИЮ К ТРЕНИРОВКАМ

Актёр Майкл Б. Джордан уже не первый год сотрудничает с организациями, которые занимаются популяризацией различных видов спорта, а ещё за время карьеры Джордану приходилось не раз играть величайших спортсменов, поэтому режиссёры требуют от него колоссальную отдачу.

Иногда Майклу бывает лень приходить в зал, однако есть кое-что, способное мгновенно поднять его мотивацию. В новом интервью Джордан признался, что часто рассматривает плакаты со своими изображениями, чтобы поднять боевой дух. При этом актёр старается не перегружать себя и придерживается умеренной нагрузки.

«Я не профессиональный спортсмен. Я никогда не был тем, кто бы получал зарплату за то, что он ходит в зал. Мне важно периодически брать умственную и физическую передышку, чтобы быть продуктивным. Это может быть «день отдыха» от зала или просто более лёгкий формат тренировки. Это помогает сохранять мотивацию» — поделился Джордан.

Подготовила Лейли ДОВЛЕТОВА, студентка ТНИМЯ имени Д. Азади.

РАСКРЫТ СЕКРЕТ ОТ БРЮСА ЛИ

Фитнес-тренер Иван Ефимов раскрыл секрет утренней зарядки от киноактера и мастера боевых искусств Брюса Ли.

Брюс Ли просыпался в семь утра и проводил первую тренировку прямо в постели. Для начала актер пять раз тянулся всем телом, удерживая растяжку по три секунды. Затем он напрягал ноги (12 раз по 3 секунды) и пресс (10 раз по 3 секунды). После этого Ли поднимал корпус пять раз и согнутые ноги также пять раз.

После зарядки Ли завтракал тарелкой мюсли или готовых смесей из цельных злаков с добавлением орехов и сухофруктов. На обед и ужин актер предпочитал легкую пищу: овощи, рис, курицу или рыбу.

GÜNDEŇ GORANALYŇ!

◆ Tomus möwsümünde howanyň aşa gyzmagy netijesinde Günüň ýiti şöhlesinden goranmak zerurlygy üze çykyar. Şeýle hem ýurdumyzda hereket edýän şahsy we jemgyýetçilik arassaçylyk düzgünlerini dolý we dogry berjaý etmelidir.

◆ Gartaşan we dowamly keselleri bolan adamlar lukmanyň gözegçiliginde bolmaly. Kiçi ýaşly çagalara howanyň aşa gyzan mahalynda daşary çykmak maslahat berilmeýär. Möwsüme görä açyk reňkli, nah matadan tikilen eşikleri geýjnmek, Günüň şöhlesinden goranmak üçin kellä başgap geýmek, ýaglyk daňynmak, saýawan götermek, arassa agyz suwuny ýanyňyz bilen almak maslahat berilýär.

◆ Şeýle-de günüň dowamynda gerekli mukdarda — 2-2,5 litre çenli arassa agyz suwuny içmeli.

◆ Tomsuň yssy günlerinde daga, açyk meýdanlara gezelençleri guramazlyk, açyk meýdanda işleýän adamlara möwsüme görä geýjnmek maslahat berilýär.

◆ Tomus aýlarynda iýmit önümlerine has ünsli bolmaly. Gök-bakja önümlerini, miweleri, süýt we süýt önümlerini köpräk ulanmaly. Ýagly we aýy tagamlardan daşda bolmaly. Kakadylan et we balyk önümlerini, şöhlady iýmitiňizden aýyrmaly. Naharlar, esasan, gaýnadylan we buglanan görnüşinde taýýarlanylmalýdyr.

Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty ministrliginiň Saglygy goraýyş habarlar merkezi.

ÝER EÝESI HAÝSY TOPARÇADA ÇYKYŞ EDÝÄR?

◆ «Yklym ýaryşlarynda ýer eýesi diňe «A» toparçada çykyş etmelimi?» Hiç bir ýaryş üçin beýle ýazylan düzgün ýok. Mysal üçin, «Atletik» (Bilbao) klubunda basklaryň ýaşayán we laýatýnda dogulmadyklar topara kabul edilmeýär. Aslynda, klubuň düzgünnamasynda şeýle gadaganlyk ýok. Ýöne irki ýyllarda bolup geçen wakalardan soň ýörelge bolup galýar. Amerikanyň kubogynda hem «Ýer eýeleri hökman «A» toparça düşmeli» diýen düzgün ýok. Ol soňky ýyllarda çempionatyň açylyş duşuşygyny ýer eýeleri bilen başlamak üçin ýörelgä öwürlip başlandy.

Irki ýyllara seredenimizde, ýer eýeleriniň dürli toparçalarda çykyş edendigine göz ýetirýäris. 1930-njy ýyldaky ilkinji Dünýä çempionatynda Urugwaý in soňky toparçadady. 1950-nji ýyldan soňam ýer eýeleri «A» toparçada, ýa-da 1-nji toparçada bolmaly diýen düzgün ýokdy. Köp ýyllaryň dowamynda ýer eýeleri «A» toparçada çykyş edenem bolsa, käbir çempionatlarda ýagdaý beýle däldi. Mysal üçin, 1998-nji ýylda Fransiýa «A» toparçada däldi, 2002-nji ýylda ýer eýeleri Günorta Koreýadyr Ýaponiýa «A» we «B» toparçalarda çykyş etmändi. 2026-njy ýylda Dünýä çempionaty 3 ýurtta guralar. Meksika «A» toparçada, Kanada «B» toparçada, Amerika «C» toparçada däl-de, «D» toparçada oýnar. Ýöne 2006-njy ýyldan 2022-nji ýyla çenli ýer eýeleri «A» toparçada çykyş etdiler.

Ýewropa çempionatynda-da 1980-nji, 2000-nji ýyllarda ýer eýeleri «A» toparçada däldi. Edil şonuň ýaly Aziýa kubogynda-da ýer eýeleriniň «A» toparçada çykyş etmedik ýaryşlary boldy.

Indi «Copa America» dolanyp gelsek, bu ýaryşda-da şeýle düzgüniň ýokdugyny görmek bolýar. 2016-njy ýylda çempionatyň 100 ýylluk ýubileý ýaryşy ABŞ-da geçirilipdi we şonda amerikalytlar «A» toparçada çykyş edipdi. 2019-njy we 2021-nji ýyllarda çempionat Braziliýada geçirildi. Braziliýalytlar 2019-njy ýylda «A» toparçada çykyş eden bolsa, 2021-nji ýylda «B» toparçada çykyş edipdi.

Bu gezekki «Copa America»-ny ilki Ekwadorda geçirmek meýilleşdirilipdi. Soňra Peru bilen ABŞ kabul etmek istedi. Ýöne 2023-nji ýylyň ýanwarynda KONMEBOL-nyň ýolbaşçylary şu çempionaty strategik hyzmatdaş hökmünde iki yklymda geçirmek kararına gelýärler. 2026-njy ýyldaky Dünýä çempionatyna taýýarlanýan ABŞ bu futbol baýramyny guramagy öz üstüne alýar.

4 ýygyny 1-nji sebetde bolup, olara Argentina, Meksika, ABŞ hem-de Braziliýa düşüp, olar hem edil şol görnüşde-de toparçalara paýlanýar. KONKAKAF-dan gelen ýygynyňlaryň hiç biri-de gönümel ýaryşa gatnaşmaýar. Ýer eýesi bolsa-da, ABŞ-nyň ýygynyndysy saglama tapgyryna gatnaşdy. Has takygy, KONKAKAF Milletler Ligasynyň final tapgyryna çykan 4 toparyň biri ABŞ bolup, ol «Copa America» wekilçilik edýär. Ýagdaý şeýle bolansoň, soňky çempion Argentina «A» toparça goýulýar.

Umuman, sözümi jemläp aýtsak, ýer eýeleriniň «A» toparçada bolmagy hökmany berjaý edilmeli ýörelge däl ekeni.

www.jankoyer.com.tm

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Bedenterbiýe we sport baradaky döwlet komiteti

«7/24.tm» — «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň hepdelik elektron goşundysy.

Salgysy: Aşgabat, Saparmyrat Türkmenbaşy şaýoly, 54.

Telefon: +99312 22-81-38
Faks: +99312 22-77-03

e-mail: turkmenistansport@sanly.tm

A-114371

Žurnaly elektron görnüşde «turkmenmetbugat.gov.tm» internet sahypasyndan hem-de «Türkmenmetbugat» mobil goşundysyndan okap bilersiňiz.

Hojaberdi Apbaýewiň ýolbaşçylygyndaky «Türkmenistan Sport» halkara žurnalynyň dördijilik topary tarapyndan taýýarlanylady.

1-nji sahabyň bezegini ýerine ýetiren Abdýrahman ROWŞENOW.

Рекордсмен Кузей Тунчелли

Марк Кавендиш побил 50-летний рекорд Меркса на этапах «Тур де Франс»

◆ Британский велогонщик Марк Кавендиш побил державшийся 50 лет рекорд по победам на этапах «Тур де Франс», сообщает РБК.

39-летний спортсмен, выступающий за казахстанскую команду Astana-Qazaqstan, выиграл пятый этап велогонки, доведя число своих побед на «Тур де Франс» до 35.

Предыдущий рекорд принадлежал легендарному бельгийцу Эдди Мерксу, пятикратному победителю генеральной классификации «Тур де Франс».

Кавендиш, известный своим мастерством в спринтерских финишах, теперь является единственным велогонщиком в истории, выигравшим 35 этапов многодневки.

«Тур де Франс» считается самой престижной велогонкой в мире и входит в программу Гранд-тура вместе с «Джиро д'Италия» и «Вуэльта». В текущем году она проходит в 111-й раз. В предыдущих двух соревнованиях победу одержал датчанин Йонас Вингегор.

Хэмилтон победил на Гран-при Великобритании, установив рекорд на «Сильверстоуне»

◆ Британский пилот команды «Мерседес» Льюис Хэмилтон одержал победу на 12-м этапе чемпионата мира по автогонкам в классе машин «Формула-1» – Гран-при Великобритании.

Второе место занял нидерландец Макс Ферстаппен из команды «Ред Булл». Третьим стал британский гонщик «Макларена» Ландо Норрис.

Победа на автодроме «Сильверстоун» стала для Хэмилтона первой после Гран-при Саудовской Аравии в декабре 2021 года.

Хэмилтон установил на «Сильверстоуне» новый рекорд, одержав свою девятую победу на этой трассе. Кроме того, он обошел Михаэля Шумахера по числу побед на одном этапе чемпионата мира, у немца было восемь побед на этапе во Франции.

Хэмилтон также восемь раз становился победителем Гран-при Венгрии.

В личном зачете лидерство сохраняет Ферстаппен (255 очков), вторым идет Норрис (171), тройку замыкает монегаск Шарль Леклер из «Феррари» (150). В Кубке конструкторов «Ред Булл» продолжает лидировать с 373 очками, за ним следуют «Феррари» (302) и «Макларен» (295).

Следующий этап чемпионата мира пройдет в Венгрии с 19 по 21 июля.

Турецкий пловец Кузей Тунчелли установил три рекорда на чемпионате Европы в Вильнюсе

◆ Турецкий пловец Кузей Тунчелли установил несколько рекордов на чемпионате Европы по плаванию среди юниоров в Вильнюсе. Как сообщили в Турецкой федерации по плаванию, Тунчелли второй раз стал чемпионом Европы на дистанции 1500 м вольным стилем, продемонстрировав в финале результат 14.41.89.

Турецкий пловец побил рекорды чемпионатов мира и Европы среди юниоров, а также новый рекорд Турции среди детей в возрастной категории 17, 18 и 19+ с тем же результатом.

Обладателем золотой медали на соревнованиях в Вильнюсе также стал турецкий пловец Нусрат Аллахверди, продемонстрировавший результат 27,60 на дистанции 50 метров брассом. Ахмет Ышык завоевал серебро на дистанции 200 метров с результатом 1.48.04, а Мухаммед Юсуф Озден – бронзу на дистанции 1500 метров (результат - 15.19.56 метров).

Турецкие пловцы в первые два дня чемпионата в литовской столице завоевали четыре медали.

С крупным счетом завершился товарищеские матчи «Турана» под руководством Бердыева

◆ Азербайджанский футбольный клуб «Туран» из Товуза проводит сбор в городе Габала. Здесь команда провела свои первые товарищеские матчи под руководством нового главного тренера Курбана Бердыева, сообщает azerisport.com.

Команда одержала победу над скромным «Шамкиром» со счетом 13:0. А во втором матче разгромил ФК «Кяпаз» со счетом 4:0.

Бердыев, известный по своим успехам с российскими клубами «Рубин» и «Ростов», подписал с «Тураном» контракт по схеме 2+1 в июне этого года.

«ФЛОРИДА»

ВПЕРВЫЕ В ИСТОРИИ ВЫИГРАЛА КУБОК СТЭНЛИ

◆ Завершился сезон в Национальной хоккейной лиге (НХЛ). В решающем седьмом матче финала Кубка Стэнли «Флорида Пантерз» из США и «Эдмонтон Ойлерз» из Канады определился обладатель трофея.

Напомним, что «Пантерз» вели в финальной серии 3:0, но канадский клуб не сдался и сравнял счет - 3:3.

Заключительный матч серии команды начали активно и обменялись заброшенными шайбами. На 5-й минуте Картер Верхеге вывел игравшую дома «Флориду» вперед, но на 7-й Маттиас Янмарк восстановил равенство.

«Пантерз» смогли повести в счете во второй двадцатиминутке после точного броска Сэма Райнхарта. «Эдмонтон» все оставшееся время пытался отыграться, но российский голкипер «Флориды» Сергей Бобровский сыграл очень надежно, отразив 23 из 24 броска по своим воротам.

«Флорида» удержала победный счет и впервые стала обладателем Кубка Стэнли.

